

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XL

ЧЕРВЕНЬ — 1989 — JUNE

№ 472

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business manager: M. W. Gawa
Advertising manager: A. Horhotu

Second Class Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$25.00

U.S.A.: \$23.00 US

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

\$23.00 American or equivalent

Avio — \$50.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чікаро і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Петро Карпенко-Криниця — УКРАЇНСЬКЕ КРЕДО; МОЛИТВА	1
Остап Тарнавський — СМЕРТЬ АКТОРА	1
С. Лілок — ГОСТИНИЦЯ МІСТЕРА СМІТА (продовження)	2
Галина Мухина — А НАС УСЕ МЕНІШАЄ	4
Іван Лобода — ВИБІРКА ВІРШІВ	5
Р. Братунь і інші — ПРИКЛІКАНЕ З ПАМ'ЯТИ	6
Анатолій Дімаров — ВЕСЕЛЬЙ ЛЮБОМУДР	10
Юрій Мушкетик — ПОВЕРТАТИСЯ ДО ДЖЕРЕЛ	12
Сергій Радчук — У 25-ЛІТТЯ ФУНДАЦІЇ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА	13
Віктор Сабаль — РАДЯНСЬКІ ВИБОРИ...	15
Юрій Щербак — ТАКА МОЯ ПРОГРАМА	18
Іван Дзюба — БУНТІВНИЙ ПРОРОК	20
М. Шафранюк — ІСТОРІЯ КУМФ (закінчення)	24
В. Качуровський — ЩЕ ДО ПИТАННЯ, ЧОМУ АРХИПЕНКО НЕ СТВОРИВ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШНІГТОНІ	26
Ю. Мошинський — МАСОВА ПРОДУКЦІЯ МАЛЮНКІВ	28
Володимир Біляїв — „ЗУСТРІЧІ і ПРОЩАННЯ“ ГРИГОРІЯ КОСТЮКА .	29
Дм. Нитченко — ЯК РУСИФІКУЮТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	31
Михайло Гава — ДОБРИЙ ДОВІДНИК, ЯКИЙ ПОВИНЕН БУТИ ЩЕ ЛІПШИМ	32
Раїса Галешко — ДВА КОЛЬОРИ	33
Юра Яремкевич — ЗАВВАГИ ДО ЗМІСТУ „НОВИХ ДНІВ“	34
Віктор Поліщук — ЖИВЕ ДЕРЕВО МОВИ УКРАЇНСЬКОЇ (4)	35
Ф. П. Габелко — ПРО ЗАБУТЕ 150-ЛІТТЯ	36
„Жовтень“ — СТАРІ ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ	37
В. Поліщук, Марія Ганас, о. Сергій Онішко і ін. — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	39

На першій сторінці обкладинки: Ніла Крюкова (див. стор. 33). Фото: Ю.М.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовленіх матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправлюти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Петро КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

УКРАЇНСЬКЕ КРЕДО

Учуся жити у євреїв,
Люблю їх, як людей, іщо, уцілому, вміють мудро
жити
Душу всіх зрадників по крові, всіх плебеїв,
Що згодні народі свій за ласощі душить.
Для мене світ — це українська Україна.
Живу для неї чесно, отже і для всіх людей,
для світу,
Оскільки є вона, як нація, його частина,
Зазнавши від загарбників багато горя й гніту.
Я не забуду й не прошучу цього. Чорнобиль пам'ятаю
І 33-ий... Страждання й муки інші немалі.
За зло, смертельне для народу — стократним
злом відповідаю,
Інакше — зло затріомфує на землі.

Приймаю ті лише концепції й ідеї (іх багато!),
Які не смерть народові пророчать, а життя,
І де б та ким не був я, віддано й завзято
За це я буду битися і чесно умирать без каяття.

Ніхто і досі на Землі не знає
Який Він, де Він, хто Він, Бог. Але Він є:
За грішну зраду роду свого, нації — карає,
За праведне життя й борню — спасіння додає.

Якщо я зраджу Україну-матір, неборака,
Її історію борні і предків моїх безліч поколінь,
Я, з волі Бога, десь подохну, як собака,
На смітнику історії чужім. Амінь.

Каліфорнія, 1988.

ПЕРЕДПЛАТА НА „НОВІ ДНІ“

Через вищі кошти друку і пересилки, річна передплатна на ж. „Нові Дні“ виноситиме від 1-го липня 1989 у Канаді 25.00 кан. дол., а в США і інших країнах 23 ам. дол., або їхню рівновартість.

Передплата авіопоштою виноситиме 50 американських доларів.

МОЛИТВА

Коли б піднести за людей
моїх молитву
Мені прийшло до Господа
в сутужний час,
Я б не просив для них
хоробрости у битвах
І навіть сил і здібностей —
це є у нас.
Перед іконою навколошках,
як треба,
Забувши важних і неважних
безліч справ,
Я б попросив його, Творця
землі і неба,
Щоб розуму, усім нам
розуму послав.

Краків, 1943

Остан ТАРНАВСЬКИЙ

СМЕРТЬ АКТОРА

У пам'ять Леся Курбаса

А батько Степан умирав в рідній хаті,
під дзвонів ридання, плакучих беріз,
і дідо Пилип упокой святий ніс
на цвінттар родинний в Старому Скалаті.

Та вістка сумна полетіла до Львова
казала, що вибув народний актор;
син Лесь, що із музами вів розговор,
з далекого Відня ніс жалоці слова.

Інакше приречено Лесеві вмерти:
з титулом народний артист — арештант
загинув, де біла тайга-заметіль;
не гнулись берези до приходу смерти,
ні дзвін не зірвався, ні жалібний кант,
лиш вітер ридав: Березіль, Березіль...

Стівен ЛІКОК

ГОСТИНИЦЯ МІСТЕРА СМІТА

(Продовження)

Злочин завсіди здається неймовірним з погляду назад. Це ж було з його боку явне безумство, замкнути тої ночі бар і виключити суддю Пеперлі, районового суддю округи Місінаба — залишити надворі. А надто те, що замикання бару, суворо регульоване в цій провінції ліцензійним законом, було такою справою, якої властитель чужим рукам — крім своїх власних — ніколи не довіряв. Щоночі, точно в одинадцятій годині, містер Сміт проходив повагом від письмового стола в „ротонді“, до дверей бару. Якщо бар, на його думку, був належно заповнений людьми, і все було веселе та бадьоре, він його замикав. А якщо ні, тоді лишав ще на декілька хвилин довше відчиненим, поки в середині не назбиралось стільки людей, скільки було потрібно на те, щоб замкнення бару вважалося цілком оправданим. Ale ніколи, ніколи власник не наважувався замкнути бар, коли не був абсолютно певний, що Пеперлі — суддя, та Макартні, юрист-прокурор, вже сиділи безпечно в барі, чи в вітальні бару. А от тої злощасної ночі Пеперлі і Макартні таки осталися виключені — фактично, залишені на вулиці, без чарки, і змушені були знадвору бити й гримати в двері, вимагаючи, щоб їх впустили.

Допуститися такого ніяк не можна: або провадити готель ретельно, або покинути. Донесення зроблено зараз наступного дня, і протягом чотирьох хвилин містера Сміта визнано винним; його адвокати, фактично, відмовились захищати справу. Маріпольський суд, — якщо головучий суддя був зовсім тверезий, і також, як почував за собою силу громадської опінії, — був жахливою машиною карального правосуддя.

То ж недивно, що містер Сміт з такою тривогою очікував звітки від свого юрисконсульта.

Він поглядав то в один, то в другий кінець вулиці, витягав із глибини гаптованої кишені свого годинника і, хмурячись, з пильністю перевіряв стрілки, що показували години, хвилини й секунди.

А тоді пригадав собі, що готельник — це постійний слуга громади, і втомлено повернув до готелю.

„Биллі — промовив він до конторника, — як прийде вайер*, принесеш його до вітальні бару“.

Голос у містера Сміта якийсь глибоко гортанний; саме такий голос могли б одержати Планкон, або Едвард де Решке, якби вони були скористувалися з переваг готельного підприємства. I після того містер Сміт, як звичайно у вільні хвилини, приєднався до своїх гостей у затильній кімнаті. Недовідчене око бачило в його зовнішності лише надмірно гладкого готельного господаря, що проходив від „ротонди“ до бару, — нічого більше. А фактично містер Сміт був напередодні одного з найбільш близкуче-сміливих зрушень, які колинебудь мали місце в історії патентованих міцних напоїв. Коли я скажу, що саме тоді, з того тривожно-хви-

люючого стану, народилася Смітова „Каварня для дам і джентльменів“, то лише ті, що знають Маріпозу, зрозуміють величність даного моменту.

Отож, не поспішаючи, містер Сміт прошов від порталу готелю через „ротонду“ або, простіше кажучи, передню кімнату, в якій стояв письмовий стіл з коробкою сигар на ньому, відтак до бару, а відтак до малого покою чи пак, затильного бару. В цьому покоїку, як я вже згадував, у спокійні пообідні години літнього дня, звичайно можна було зустріти самі світлі уми Маріпози. Сьогодні був тут гурток із чотирьох осіб. Коли зайшов до кімнати містер Сміт, усі на нього глянули почести співчутливо, бо вже очевидно, знали, яка халепа його оце спіткала.

Були там присутні управителі обидвох банків: Генрі Мулинс і Джордж Дафф. Мулинс — досить низький на зрост, досить кругленький, з гладко по голеним обличчям, мужчина років під сорок; в темно-сіруму костюмі з округлими бортами, з круглокрисим із твердої соломи брилем, в краватці з золотою шпилькою, та масивним від годинника ланцюжком, з медальйончиками у вигляді печаток, які мали б неодмінно вселяти довір'я до справ за кордонної виміни. Дафф — такий самий кругленький і такий самий куценький, і так само гладко виголений, лише його медальйончики й солом'яній бриль були розраховані на те, щоб довести, що Комерційний банк так само солідний, як і банк Віміни. З технічної точки погляду банкірського діловодства, жаден з них ніколи не був проти того, щоб посидіти, чи випити чарку в Смітовім готелі під час, коли той другий там був присутній. Це, зрозуміється, був один з основних принципів маріпольського банководства.

Був там тоді ще містер Дістен, учитель середньої школи, загально відомий, як „той, що п'є“. З інших учителів ніхто ніколи до готелю не заходив, хібащо в товаристві дами, або під охороною дитини. А що містер Дістен, як відомо, любив принарадко випити пива, і тому не цурався Маріпольського Дому, чи Смітового готелю, на нього всі дивилися, як на зовсім пропащу людину. I коли, наприклад. Шкільна рада підвищувала вчителям платню, — п'ятдесят чи шістдесят доларів одноразово на рік, тож зрозуміла річ, що на таку підвищку для містера Дістена моральність не дозволяла.

Ще помітнішим, можливо, був там спокійний, з блідим обличчям чолов'яга, зодягнений весь у чорному, з чорними рукавицями та чорним, ще й у крепі, капелюхом, покладеним порожниною вгору на крісло. Це був Голгота Гінгем, погребар Маріпози, який — як видно було з одягу — тільки-що відбув, як він називав, „поховання“. Містер Гінгем розумів до тонкощів суть своєї професії, і тому такі слова, як „похорон“, „труна“, чи „катрафаль“ — ніколи з його уст не виходили. Він завжди говорив про „поховання“, „домовини“ і „карети“, — вживавчи таких виразів, які висловлюють радше маєстат, величність смерти, а не тих, що виставляють напоказ її жахіття.

Бути в готелі — на думку містера Гінгена — цілковито згоджувалось із загальною концепцією його підприємства. Ще бо ніхто так ґрунтовно не збагнув дійсних принципів професії трунаря, як містер Гінгем! Я сам часто чув від нього, як він пояснював, мовляв: спілкуватися з живими, — хоч і якими нещікавими вони не були б, — це єдиний спосіб, щоб заховати обичай мертвих!

„Шукай знайомства з людьми, поки вони ще живі“, казав містер Гінгем; „будь з ними в дружбі, в тісній дружбі, а вже як вони помруть, тобі нема потреби журитися, — замовлень ніколи не забракне!“

То ж цілком природно, що, оскільки момент для співчуття якраз підвинувся, містер Гінгем заговорив перший.

„Що ж ти думаєш, Джош, — запитав він, — якщо комісіонери підуть проти тебе?“

„Хlopці, — промовив містер Сміт, — я сам правильно не знаю. Якби я мав квитувати, то мій слідуючий хід буде — до міста. Але я не гадаю, що мені прийдесі квитувати. Я маю таку ідею, яка є добра на кождий час“.

„А чи зміг би ти провадити готель у місті?“ — спитав Мулинс.

„Я би міг, — відповів містер Сміт. — Я вам скажу. Там роблятсь тепер велики діла в готелевім бізнесі, є широкі можливості, як ви знаєте як сі до того взети. Готелі в місті сі відгалужують. Ну от, возміт звідси, скажім отой-би цілій бік з ідалньою, — продовжував, — скинувши поглядом групу, — і вже на тім зробите тисячі. Старі порядки вже сі минули. Нині люди не хотят істи в такій-о звиклій ідалні, з високою стельою і вікнами. Ви їх посадовіть у підземеллі, в кімнаті, де нема вікон, або-но тілько повно було трачинні і щоб кельнери не вміли вогорити по-англійські. Я то все видів, як'им був востанній раз в місті. Вони їх там звут щурячними холодниками. А для лехких перекусок вони хотют мати кефф, аякже: правдивий французький кефф їм давай! Для тих знов, котрі приходеть пізно, ще інчу давай — дівочий рум, як вони то називають, — і щоб ніколи не замикати! Якщо я буду мусіт іти до міста, то акуратні такий плейс там буду провадити. Ти що п'еш, Гол? То на рахунок каси“.

Тількищо містер Сміт скінчив, як до кімнати зайшов Биллі, готельний клерк, з телеграмою в руці.

Але, стоп! Щоб ви могли краще зрозуміти цю стурбованість, з якою містер Сміт та його компаньйони чекали на звістку від комісіонерів, вам спершу треба знати про той приголомшивий прогрес містера Сміта за останні три роки, і як він досягнув вершинної точки громадського становища.

Отже м-р Сміт прибув сюди з лісової сторони Еспанської річки, де вододіл тягнеться в напрямі Гудзонової затоки, одно слово — із „затильної півночі“, — як говорилося в Маріпозі.

Казали, він був там кухарем у бараках лісорубів. Ще й тепер містер Сміт уміє підсмажити яйце на два боки, з таким легким відтінком, що його помічник може йому на те тільки позавидувати.

Пізніше він тримав пансіон для водіїв річкового транспорту.

По тім — законтрактував харчування бригади землекопів на всеканадській залізничній колії.

Після того, звичайно, цілий світ стояв перед ним відкритий.

Прийшов він сюди, до Маріпози, і відкупив „внутрішню“ частину того, що колись було Роял-готелем.

Люди з освітою знають що під „внутрішньою“ частиною готелю розуміється все, крім чотирьох його стін — устаткування, меблі, бар, Биллі-клерк, троє дівчат-офіціанток, а головне: ліцензія на продаж п'яночих напоїв, видана королем Едвардом Сьомим, а пізніше ще потверджена королем Джорджем.

До того часу Роял був просто — ніщо. А як став „Смітів Готель“ — він засяяв променисто.

Із самого початку містер Сміт, як власник готелю, мав захоплююче шалений успіх.

Він мав на те всі кваліфікації.

Він мав двісті вісімдесят фунтів ваги.

Він міг виволікти з бару двох п'яних чоловіків заразом, схопивши обох за комір, без найменших ознак гніву чи хвилювання.

Він носив при собі в кишеньках стільки грошей, що з ними можна було сміло банк відкривати; але й витрачав їх на що попало, йшов у заклад за що попало, і роздавав їх пригорщи.

Він ніколи не бував п'яний, і, в знак кавалерської вірності своїм клієнтам, ніколи не бував зовсім тверезий. Кожному, хто лише хотів, вільно було зайти в готель. І кожний, коли йому не подобалось, міг з нього вийти. Усякого роду напій коштував п'ять центів, або шість чарок — за двадцять п'ять. Поїсти й переспати можна було, фактично, задурно. А коли хтось був настільки дурний, що підходив до каси платити, містер Сміт брав з нього, відповідно до виразу його обличчя.

На початку цей готель залюднили були густо різni бурлаки та халупники. Але то не був той „трейд“, якого собі бажав містер Сміт. Проте він зінав, як їх позбутись. Одного дня в готель повернула ціла армія прибиральниць і притьма заходилася скребти його, згори до самого долу. У коридорах шипів та вищав пилосос, до тих пір у Маріпозі ще незнаний. З міста привезено аж сорок мосяжевих ліжок; звичайно, не на те, щоб гостям у них спати, але, щоб тих гостей до них і близько не підпушкати. За прилавком поставлено буфетника в накрохмаленім, з плетеними нарукавниками піджаку.

Тут бурлакам урвався „бізнес“. Це місце одразу стало для них неприступним.

А щоб принадити кращого сорту публіку, містер Сміт почав і сам як слід убирачися. З того часу він носив широкого крою піджаки, з тоненького, як павутини, шевйоту; клітчасті жилети, на кожен день в іншому візерунку; легкі, мов осінній лист, фетрові капелюхи; шапранового і миртово-зеленого кольору краватки, з діамантовою шпилькою, завбільшки як лісковий горіх. На пальцях його рук було стільки брилянтів, що їх би впovні вистачило

на прикраси для тубільного принца Індії; через увесь передок жилета звисав масивний золотий ланцюжок, а в кишенні лежав золотий годинник, що важив з півтора фунта, і показував хвилини, секунди, і чверть секунди. Щоб лишеень той Смітів годинник побачити, до бару навідувалось щонайменше з десять чоловіка кожного вечора.

Голитись ходив містер Сміт щоранку до Джерфераона Торпа, через дорогу. Усе, на що тільки спроможне було мистецтво, все, що лише могла вдіяти „фльорідська вода“ — щедро тратилося на його особу.

Містер Сміт став уже місцевим героєм. Уся Маріпоза була в його стіл. Всі поважні комерсанти випивали в Смітовім барі; а ззаду нього, в малій вітальні, ви могли кожночасно застати гурток найблизкіших інтелектів містечка.

Не без того, однаке, щоб не було там опозиції на початку. Наприклад, духовенство, яке вже примирилося з фактом існування Маріпольського Дому і Континентального, як з необхідним та корисним злом, дивилося скоса на хвилюючий натовп, у якому освітленій залі Смітового готелю. Воно виступило проти нього в своїх проповідях. І коли преподобний декан Дрон почав свою проповідь від слів тексту „Господи, будь милостивий навіть і до митника цього..., Матвія, Шість“, то це взагалі всі розуміли, як закликання „останньої години“ на голову містера Сміта. Тиждень пізніше, в Пресвітерянській церкві так само казання було на тему слів тексту „Ось! дивіться! що чинить тепер Абірам в землі Мелхіседека?... Царів, Вісім і Дев'ять“ — і це було цілком ясно, що й тут малося на увазі, мовляв, „ось! подивіться, що робить Джош Сміт у Маріпозі?!“

Проте цю опозицію перемогла широка і прозорлива філантропія.

(Далі буде. Всі права передруку застережені)

* телеграма

НЕЗНАЙОМА, ТАЄМНИЧА СІВА

Сіву, групу невеликих оаз у Лівійській пустелі, на півночі Єгипту, дедалі частіше відвідують туристи: з міста Мерса-Матрух, що на березі Середземного моря, сюди прокладено асфальтову магістраль довжиною 300 кілометрів. Нова дорога майже повторює стародавній караванний маршрут, яким 331 року до н.е. вирушив до Сіви із своїм військом Александр Македонський.

Сіва — то пальмові острови серед піщаного моря. Розташовані у низовині, оази тривалий час були відрізані від зовнішнього світу. Населяють Сіву Берберійські племена. До арабського завоювання вони жили у північній Африці. Потім частина з них змішалася з арабами, за своїх мову, перейняла ісламську віру. Берberi, що живуть в оазах, розмовляють мовою, яку називають «сіва». Вони вирощують оливкові та фінікові пальми — води у Сіві вдосталь.

Кожна садиба у Сіві — то одночасно і куточок зеленого раю; і в'язниця для жінок: як і століття тому, вони цілком виключені з громадського життя.

ПОДІЇ — ЛЮДИ — КОМЕНТАРІ

А НАС УСЕ МЕНІШАС...

У поштовій скриньці все менше листів. Дрімає телефон. Порожнє світ. Небагато нас було. Похорони... похорони... Скорботні прощання. Чекаєш листів... з потойбіччя? Чекаєш дзвінка? Вчорашина реальність — сьогодні нестерпний вакуум.

Живе людина, живуть її думи, радощі, жалі, емоції вібрації, що сколихують довкілля. Живе нескорене бажання заманіfestувати своє буття на цьому світі. В кожного по-своєму. І це буття, цей незрозумілий процес, у який людина вкладає зміст своєї реальності, завжди якось нагло обривається й драматично-боляче порушує реальність того довкілля, що залишається жити.

Так обірвалося життя Івана Карповича Лободи, думаючої, внутрішньо й зовнішньо культурної людини з даром публіциста, прозаїка, поета.

Шлях з Херсонщини до Вінніпегу був застелений тернем — страхіття голоду в юнацькі роки, переслідування родини, мобілізація з студентської лавки Одеського інституту на фінляндський фронт (1939), Друга світова війна, втеча від кривавого культу, еміграція до Канади (1948).

А скільки тут світлих моментів? Хібащо одруження й двоє гарних дітей. Урешті, після довгого самітнього скитання, туги за батьківчиною й рідними, — власне родинне гніздо й до самозабуття праця для нього. Роки життя у фабриці, роки продавання меблів у крамницях, а крім того, участь у культурно-громадській роботі, активна діяльність при організуванні ОДУМ-у й СУЖЕРО.

Ніколи було відпочивати, ніколи було прислухатися до квіління душі, до порухів таланту. Приспаний обставинами й відсутністю соків рідної землі, його талант спалахував тихим струменем лише інколи.

Так у 1953 році вибрұнкувався прозовий твір про фінляндсько-радянську війну під назвою **Вони прийшли знову**, з'явилися деякі цінні розвідки про українських поселенців у Канаді, що друкувались у неперіодичному виданні „Україна“, декілька статей на злободенні теми нашого еміграційного життя в газеті „Український голос“ та коротка співпраця з журналом „Нові Дні“.

Минали роки, догоряло життя. Смерть ішла в парі з розбудженням натхненням. Виношувані в серці вірші самі лилися на папір. Поет поспішав, щоб вилити їх до дна. Не прислухався до фізичних болів — писав у лікарняному ліжку до останніх своїх днів. До останніх своїх днів жив поезією й новими процесами в Україні. Читав, переживав, радів, реагував. З висушеного раком тіла промовляв живий дух:

Народе мій, хоробрій Прометею!
Навіщо світло ніс до Суздаля й мордви?
Північні злодії і вірні їм юдеї
Поставили народ біля стовпа ганьби!

За час п'ятнадцятимісячного згорання Іван Лобода написав багато ліричних віршів, сповнених туги за батьківщиною, жалем за змарнованим на чужині життям. Вибірку цих віршів друкуємо разом з цією маленькою статтею. Хай вона буде лавровим листочком у вінку, що ніколи не сплівся.

Галина МУХИНА

Іван ЛОБОДА

Прошуміли роки, пролетіли на крилах чужини,
Більш не прийдуть до мене, як завітна мета.
Не знайду я слідів, ані стежки у пізню годину,
Бо в очах — темнота, темнота.

Ця самітність страшіша від темної ночі,
Запеклася на серці моя біль-гіркота.
Не заплачу я більше, бо виплакав очі,
Залишилась мені — самота, самота.

Догоряє мій вік у розлуці з тобою,
Відійшла так неждано любов золота.
Я чекаю на вістку, як хвиля прибою,
Трубадурить лиш вітер — сирота, сирота.

Я побачив сьогодні ключі журавлині,
Любі птиці у вирій курличуть, летять.
Не розкажуть мені про степи України,
А мені дуже тяжко — чекати і чекати.

**

І звідки ви взялися голуби?
Під вікнами страждання і журби.
Чим заманив вас, голуби, шпиталь,
Чи не мої страждання і мій жаль?

Літайте, милі птахи дорогі,
Щоб не спіtkали й вас часи лихі.
З вікна я бачу: в парах летите, —
І заздрю вам — в любові живете.

Я ж одлітав своє марне життя,
Воно летіло в безвість, без пуття!
Самітний от, в лікарні я лежу,
Кому повім печаль мою, журбу?

**

Утікає життя, (Так за обрієм день догоряє).
Ти ж прикутий до ліжка незримим тяжким
ланцюгом!

І здається тобі, що ество вже завмерло, конас,
Що у безвість відчалив житейський пором.

День осінній ридає дрібними дощами,
Пливуть хмари ліниво, мов тінь,
А в тебе нікого в цім світі немає,
Хто б зм'ягчив останній роз'ятрений біль.

Зімкнулося коло. На скальпелі леза
Танцюють в промінні позичені дні.
Коли ж завітає прощальна трапеза?
В зимі, восени, на весні?..

Іван Лобода

**

Ходжу серед гробів. Згорбатіла земля.
Замість хрестів — лише камінні плити,
І написи на них видніються здаля
Всіх тих, що вже втомилися творити.

Отут лежить поет. А хто йому рідна?
Хто прочита тепер його таємні думи?
Невже це він, що переплив моря,
Що проміняв злобу людську на струни!

А небо вмилося — волошкою цвіте.
Невидно стежки, в рай не стелиться дорога.
Навіщо ж, люди, на цім світі живете,
Коли не бачите, як стежка йде до Бога!

**„У ВИРІ БАГАТОКУЛЬТУРНОСТИ“ —
НОВА КНИЖКА СПОГАДІВ ЯРА СЛАВУТИЧА**

У видавництві „Славута“ (72 Westbrook Drive, Едмонтон, Альберта) наприкінці 1988 року вийшла у світ нова книжка спогадів „У вирі багатокультурності“ Яра Славутича. Це видання охоплює як його особисті спогади й записи про участь в освітньому, культурному та суспільно-громадському житті Канади так і великий вклад українських поселенців у культурне життя провінції Альберта й почести всієї Канади. Книжка, видана з допомогою меценатів української культури Петра та Анастасії Муликів, має 224 сторінки в полотняній оправі та близько 100 фотознятків. Ціна 15.00 доларів (для громадських працівників знижка 20 відсотків). Замовлення з чеком або грошовим переказом надсилати на адресу:

Slavuta Publishers,
72 Westbrook Drive, Edmonton, Alberta,
Canada T6J 2E1

ПРИКЛІКАНЕ З ПАМ'ЯТІ

ВОЛОДИМИР ІВАСЮК в сучасній естрадній українській музиці — це, безперечно, епоха. Його композиторська творчість, в основному пісні, що стали евенементом в українській музиці, швидко знаходили своїх виконавців на Україні і за кордоном, куди потрапляли різними шляхами. Виходили вони у світ на платівках, або просто ще «свіжими» нотними записами привозилися людьми, які повертались з України...

На сторінках „Літературної України“ і „Нашого Слова“ появились про Володимира Івасюка спогади людей, з якими він зустрічався на творчо-естрадному шляху. Фрагменти цих спогадів друкуємо нижче в 10-річчя трагічної смерти популярного поета-композитора, — Ред.

Ростислав Братунь: Звучить повна тривоги і якогось майже містичного передчуття музика «Літа пізніх жоржин»... I спливають у пам'яті зустрічі та розмови, суперечки біля роялю, довгі спільні мандрівки алеями Погулянки — незалежно від пори року, погоди...

Що за світла зелень була тоді у цьому підльвівському гаї, та який веселий і безжурний був квітень.

— Напевно, моя остання парубоцька весна, — смеється Володя. — Мені ж тридцять стукнуло.

— Володю, — перебиваю його, згідно з інструкціями вам ще п'ять років ходити в молодих.

— А коли врахувати ваше, Ростиславе Андрійовичу, слово, на ювілейному вечорі, то поет ніколи не доконає і не доспіває...

— Отож, Володю, така доля митця — доки є сонце, зелень, пташиний спів — усе буде і недолюблene, і недоспіване...

Я не надав значення тим словам, як не надав їм значення і мій молодий друг...

І ось десь через тиждень його останній дзвінок мені на квартиру і взагалі, може, останній у його житті. (...) Що він хотів тоді сказати — невідомо. І ця таємниця роками живе зі мною.

Якою бачив і відчував нову сучасну пісню Володимир Івасюк? Це питання для серйозних досліджень адже він так чудово зумів поєднати правічну глибину українського мелосу з найсучаснішим його устремлінням, створити свій неповторний стиль ліричної пісні, яка виблискувала промінням національної самобутності і новаторським проникненням у психологію чистої нової душі, якимось нестерпним запереченням масової культури, електронного ширвжитку, псевдоукраїнського мелодичного і словесного ерзацу. Може, і в цьому криється замовчування його чималого творчого ужитку? Так, з «Червоною рутою» і «Водограєм» нічого не вдіш — треба змирітись. Такі ось самородки — пісні самодіяльного самородка-пісняра. Він, лікар, і то перспективний, за освітою, не встиг одержати консерваторського диплома, хоч

Володимир Івасюк (з родинного альбому)
професор Лешек Зигмундович Мазепа пророкував
йому велике майбутнє.

За життя він не став членом Спілки композиторів — бо ще не закінчив композиторського факультету, то, може, хоч посмертно, як це робить Спілка письменників, буде офіційно визнаний високопрофесійним майстром — тим, ким, власне, був? Але на превеликий жаль, спостерігаємо дивне мовчання композиторської та музичної громадськості.

Володю знали й шанували і в Москві, і в братніх республіках. Російський поет Андрій Дементьев вважав за честь, щоб його платівку прикрасила пісня, написана Івасюком. А з яким захопленням завжди згадує про композитора Андрій Вознесенський, шкодує, що так і не здійсниться мрія написати з ним щось особливe...

А як ми несміливо, тільки тепер заговорили про нього. Скільки бруду на його світлу пам'ять було вилито чиновниками від культури та музичними графоманами... Саме існування його таланту — це заперечення їхньої міщанської інтелектуальної норми. Забороняли в застійні роки його виконувати — було!.. I ще раз відлунює. Бачте, загинув при досі не з'ясованих обставинах...

Лунають голоси присвоїти йому посмертно Шевченківську премію. А на могилі в тиші Личаківського кладовища, на якій ніколи не в'януть квіти і не гаснуть свічки, й досі навіть пам'ятника нема. І це в той час, коли на могилах різників виростають помпезні монументи. Та що говорити про пам'ятник... Звичайної відео і магнітоплівки, видно, обмаль. Чи ви пам'ятаєте радіо або телеконцерт, складений тільки з його творів, не кажучи вже про тематичні вечори в концертних залах? Заспівають друзі-побратими Василь Зінкевич та Назарій Яремчук «Червону руту» і покладуть до підніжжя мікрофона квіти... Правда, існують ще ансамблі «Червона рута» і «Водограй». Але ці назви про Івасюка говорять дуже мало. Така гірка правда, як і правда про те, що десятки пісень Володи-

мира Івасюка не мають ще своєї виконавської історії... — краще за народ не створиш, — любив говорити Володя. — Інколи мене тягне на фольклорну кольористику. Вона ж така барвиста, багата, невичерпна. (...)

Роздуми вголос Володимира Івасюка були болючим монологом сумнівів у пошуках нової української естрадної пісні. Він дуже поважав відомих і шанованих композиторів-піснярів, вивчав їхній творчий досвід, зокрема, галицьку естраду тридцятих років, але найближчим був йому ритміко-мелодійний (на жаль, короткий) експеримент Мирослава Скорика. Полиці у Володиній кімнаті були заставлені рулонами з магнітозаписами всіх можливих тогочасних течій — і не тільки естрадних. (...)

Феномен Володимира Івасюка полягає у тому, що він інтуїційно і формально зумів створити своєрідний кодекс сучасної української естрадної пісні, до якого його молодші та старші колеги бояться звернутись, бо ж у ньому закодоване майбутнє національної специфіки саме української ліричної пісні. Щоб розшифрувати його ритміко-мелодійний ряд, треба піднятись до майстерності (не кажу вже про талант) Володимира Івасюка. (...)

Зводити роль Володимира Івасюка тільки до пісенної творчості було б неправильно. Це був перший етап його композиторського становлення. Його вабила і складна інструментальна музика, він буквально був одержимий бажанням створити український мюзикл. Взагалі — кликала сцена.

Володя належав до тих людей, які не вміють торувати собі дорогу ліктями. Так, він знав собі ціну, але це було десь дуже глибоко заховане почуття своєї повновартості, своїх можливостей. У буденому житті, в спілкуванні з людьми він був надзвичайно скромний.

Проминуло десять років, як у Львові організували Клуб творчої молоді — перший у країні. Мені доручили очолити Раду наставників. Я запропонував обрати Володю членом правління і керівником музичної секції. Декому це не сподобалось: малограмотна чиновність і заздрісне безталання стикувалися у якісь патологічній люті: бач, який ще зелений. (...)

Я запропонував Володі відвідати зі мною Наталію Михайлівну Ужвій, а потім — Дмитра Михайловича Гнатюка.

У Наталії Михайлівни були недовго, вона квапилася на якийсь виступ. Але за короткий час все-таки встигли поговорити про музику і мистецтво взагалі. (...)

Дмитро Михайлович дуже прихильно зустрів нас разом з дружиною Галиною Макарівною... (...). Тоді ж Дмитро Михайлович попросив Володю написати спеціально для нього якийсь твір. Він, мовляв, охоче його виконає. «А у нас є уже така пісня для вас — «Отчий дім», — перебив я скромну мовчанку Володі...»

Хоч щоб там казали, але існує в українській музичній культурі напрямок Володимира Івасюка. У

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПЛІКА В ТОРОНТО

НАШЕ ЗАВДАННЯ

ДОПОМАГАТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ, НАШІЙ ГРОМАДІ
ТА ПІДДЕРЖУВАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Попікавтесь всіма нашими послугами

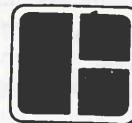

UKRAINIAN (TORONTO)
CREDIT UNION LIMITED

295 College Street, Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254

INQUIRE ABOUT ALL OUR SERVICES

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

нього вчаться навіть ті, хто не хоче цього визнавати. Тож повернімось до Володимира Іvasюка!.. До його водограю, кришталевого чистого таланту, до чар-зілля вічної червоної рути. Водограй не замулився, і червона рута не прив'яла. Вони зачаровані таїною, ім'я якій, — українська пісня!

Повернімось до Володимира Іvasюка!.. Щоб на повну силу заіскрився водограй мелодій і палахкотла червона рута словом, гідним народу, на землі якого розцвіла.

Степан Пушник: Від письменника Михайла Іvasюка з Чернівців маю дарунок: книжку пісень його сина — композитора і поета Володимира Іvasюка. Книжка ця унікальна: складена з кількох збірок, ілюстрована фотографіями Володі, в товстій оправі, яку виготовив сам батько чи хтось інший з родини Іvasюків.

Я ніколи не думав, що мій перший у житті спогад буде про друга, молодшого за мене на цілих п'ять років, і що його так тяжко написати, хоч знов я Володимира давним-давно, ще тоді, коли він створив свої перші пісні: «Я піду в далекі гори». «Червона рута», «Водограй». Знав я сина через батька, хоч стежки-дороги Володиній мої перехрещувалися у Вижниці, Яремчі. Та чи лишень тут! Івано-Франківськ — між Чернівцями і Львовом!

І ось одного разу зателефонував мені додому працівник обласного радіо Роман Андріяшко і попросив зайти до редакції (...) Володимир Іvasюк чекав мене у старій редакції. Він був невисокий, кремезний і синьоокий. За тією синню постійно стояла задума і якась туга. Я ніколи не чув, щоб Володимир Іvasюк дзвінко сміявся, хіба що посміхався іноді, і любив час від часу зачісувати набік свого чуба. Я знав його вусатим і маломовним, але, коли розмова заходила про спільніх знайомих, тоді Володимир ніби відганяв від себе задуму. Ми говорили про Ростислава Братуня, Романа Кудлиця, Богдана Стельмаха, з якими композитор писав пісні, про Софію Ротару і про спільногоНашого знайомого, прекрасного актора й режисера Івана Миколайчука, який народився і ріс на буковинському боці Черемоша, в Чорторії, а Володя Іvasюк — з Кіцманя. (...)

Ми говорили про літературу і театр. Володя писав музику до вистави «Прародоносці» за твором Олеся Гончара. (...)

Ніхто не знов, де подівся композитор. Він зник 24 квітня, а поховали ми його на Личаківському цвинтарі 22 травня 1979 року. Найгорініші чутки поширювались кимсь, мабуть, навмисне. Народжувалися нікчемні плітки одна за другою і росли, як лавини. Люди, що називали себе інтелігентами, були гіршими за базарних перекупок.

Я стояв у почесній варті біля його домовини, на якій був портрет, надрукований на конверті з платівки, лише тільки в барвінковому віночку. Пригадував усі наші зустрічі. (...)

Тоді цвіла весна, коли ми ховали поета й композитора. Пісню «Тоді цвіла весна» написав на мої слова композитор Богдан Шиптур, який вчився в

одній групі з Іvasюком, хоч мав був написати Володя.

Я довго не міг відійти після втрати друга. На по-минках ми щось говорили про нього. Але в тисячі разів більше наговорили різномасті спекулянти, які й тепер ще не заспокоїлися, хоч не знають про Володимира Іvasюка нічого.

Другого дня, в автобусі, що віз мене додому, я написав вірш-прощання «Пам'яті друга»...

Роман Кудлик: Був звичайний для Львова дощовий день, були в мене якісь клопоти, і повільно обминаючи калюжі на площі Міцкевича, я не одразу почув, що мене кличуть. А коли озирнувся — бачу: біля кінотеатру ім. Ів. Франка стоять мій товариш Дмитро Герасимчук і незнайомий юнак у чорному плащі, трохи незвичному для ока, бо такі тільки-но почали входити в моду.

— Знайомся, Романе, це Володя Іvasюк.

Трохи інакшим уявляв я собі автора пісень «Червона рута» і «Водограй», що тоді буквально заполонили усе довкола і звучали щодня по радіо й телебаченню, то із естрадних майданчиків, розчинених вікон будинків, і просто на вулиці, їх наспіували і продавці морозива, і водії таксі, і вчителі і носильники на вокзалі...

А Володя Іvasюк якось зніяковіло глянув на мене:

— Я маю вашу збірку, може підпишете її? (...)

А згодом і зателефонував мені. Сказав при зустрічі, що має бажання зав'язати творчі контакти з львівськими поетами, бо своїми текстами невдоволений, хотів би якихось глибших, значніших... Я пообіцяв, що подумаю над текстом пісень для нього, та щодені клопоти закрутіли так, що й забув про свою обіцянку. І аж соромно стало, коли ми згодом зустрілися.

Я ніякovo почав щось вигадувати, пообіцявши, що вже завтра принесу йому вірш, хоч не було ще ні рядка, правда, задум таки був.

І приніс. І почалася моя майже тижнева каторга.

Шо й казати — текст я написав поспіхом. Стан творчої ейфорії ще не вивітрявся, і я навіть був задоволений зробленим. Та Володя прочитав текст раз, у друге, задумався, а потім сумно глянув на мене:

— Знаєте, це поки що не годиться...

Самолюбство мое було дещо зачеплене, можливо, наша творча співдружність на цьому й припинилася б назавжди, якби я не відчув: йому незручно, йому прикро робити зауваження, але — мусить. Так, мусить, бо — це вже розумів я згодом — легковажності у творчості він не прощав ні кому, а передусім — собі.

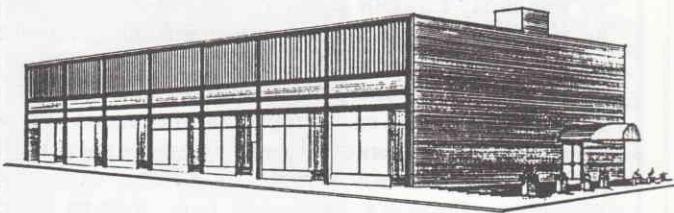
Подумайте ще... Я вас прошу...

І я ще два дні попрацював над текстом. Став він значно кращим, природнішим. Я прочитав його вибагливому та вимогливому пісняреві Богдану Стельмаху, і навіть він похвалив його, а от Володя... А Володя знову довго думав, перечитував і нарешті сказав:

— Все-таки приспів повинен бути іншим. Таким, щоб одразу запам'ятувався...

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ В ТОРОНТО

Тел. (416) 766-6802

Адреса: 2118-A BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONT., M6S 1M8

Перша і єдина в Канаді Фундація українського мистецтва, заснована в 1975 р.

- Formuje образотворчу Галерею-Музей
- Влаштовує виставки і продаж мистецьких творів
- Організовує конференції, доповіді, читання на мистецькі теми
- Видає книги, альбоми
- Репродукцій, проспекти тощо.
- Ставайте членами, прихильниками і спонсорами КУМФ! Підтримуйте її для збереження і розвитку української культури!

КУМФ відкрита від понеділка до суботи (за винятком середи) від 12:00 до 18:00; у неділю від 13:00 до 17:00 год. Вступ до галерії за добровільними датками.

«Ну, це вже занадто, — думав собі я, простуючи вулицею Маяковського, — він сам не знає, чого хоче!».

Та проте у глибині душі відчував — а таки Володя, мабуть, має рацію.

Увечері сяянула свіжа думка, рано-вранці я подзвонив Володі, по телефону продиктував приспів.

А в обід він забіг до мене на роботу:

— Буде гарна пісня! От побачите!

І справді цю пісню (ми назвали її «Я — твоє крило») незабаром заспівали і вокально-інструментальні ансамблі, і Софія Ротару, пішла вона по радіо й телебаченню, і я вперше відчув задоволення від своєї піснетворчості.

Разом з Володею ми створили не так уже й багато пісень — п'ять чи шість, та робота над кожною з них назавжди залишилась у пам'яті. З ним приємно було спілкуватися: багато знав, мав витончений смак, а про обдарованість я вже й не кажу... Володя мав рідкісний, як на мене, композиторський талант — він чудово вловлював ритми, співзвучні своему часові, а зумів, як точно сказав колись поет, піднести їх «до рівня вічних партитур». Умів із митєвого створити непроминальне.

Володя був інтелігент у найвищому значенні цього слова.

Ерудиція, тактовність, доброзичливість до співрозмовників, стриманість і аргументованість у дискусіях — таким знову його не тільки я...

...Якось тодішній режисер львівського театру ім. М. Заньковецької Сергій Данченко поділився зі мною своїм задумом: він планує створити виставу за романом «Прaporonoсci» Олеся Гончара.

— І потрібний мені композитор.

— Ну, по-моєму, у Львові їх вистачає — хороших і різних...

— А що би ти сказав, якби я запросив Іvasюка?

Мене ця Сергієва ідея посправжньому захопила. Я пообіцяв познайомити їх, цього ж дня розшукав Володю, він був трохи збентежений запрошенням, проте погодився.

Сьогодні всі ми говоримо про далекоглядність Сергія Данченка, вже не дивуючись, а тоді він ще

не був так широко відомий і дехто настрожено зустрів його вибір композитора: усе-таки писати музику до вистав — справа нелегка і вельми специфічна.

Та як чудово справився із нею Володя! (...)

Відтоді й Володя захопився театром. І якось запропонував мені створити разом мюзикл — веселий, багатий на пісні. Я погодився, ми почали роботу. (...)

Роботою ми захопилися, зустрічалися чи не кожен день, допізна ходили вулицею Маяковського, на якій жив Володя.

І тут сталося непоправне...

І вже ніколи не буде цього мюзиклу, бо тільки з Володею я міг би закінчити його...

Василь Зінкевич: Здається, це було вчора. До нас, у Вижницю, на репетиції тоді ще самодіяльної «Смерічки» приїжджав вечірнім поїздом з Чернівців Володя. У роботі час летів непомітно, переходило вже далеко за північ, а ми все не могли розйтися, все говорили про музику, естраду. Стояли на березі Черемошу, а навколо були Карпати, ніч і зорі.

А минуло відтоді вже два десятиліття. Ті ж зорі світять нам ночами так само, як і тоді. І незгаслим сяйвом променіє людям зірка Володимира Іvasюка, одного разу зійшовши на небокрай пісенної культури і назавжди лишившись там.

Він дуже рано опинився під тягарем широкого визнання і слави — і всесоюзної, і міжнародної. Коли «Червону рутую» і «Водограєм» відкривалися найбільші пісенні фестивалі не лише в нашій країні, а й далеко за її межами, Іvasюкові ледь виповнилося двадцять. У такому віці молода людина особливо піддатна всім примхам і поворотам долі, що їх спричинюють популярність і слава, хай навіть і не підкріплени офіційними відзнаками. (...)

Так за життя Володимир Іvasюк майже не мав офіційних відзнак свого близкучого мистецтва. Втім, мав, має і матиме він найвищу нагороду, що не вимірюється лавреатськими титулами, справжню шану, ширу славу, любов людей.

ВЕСЕЛИЙ ЛЮБОМУДР

НЕ ЛЮБЛЮ ювілейів. Хочемо ми цього чи не хотимо, але ювіляр завжди чекає, що його будуть хвалити, а ті, що виступають, змушені таки хвалити ювіляра. І такий він, і такий, та ще й он який: як тільки ми, сліпі, досі не помічали, що за людина ходить по нашій грішній землі!

Переконаний, що сьогоднішній наш ювіляр — Юрій Мушкетик, якому неждано-негадано стукнуло всі шістдесят і якого онука вже перехрестила на діда, — що й Юрій Мушкетик не святкує в душі ювілейів, і йому аж незручно буде читати статті, надруковані з приводу цієї знаменної дати.

Тому замість виступати в ювілейному жанрі спробую описати один випадок, що стався з нами десь дводцять літ тому, в епоху застою, як тепер можна про це говорити й писати.

Спершу був відповідальний дзвінок одного дуже відповідального товариша — товаришеві уже районного рівня. Так, мовляв, і так, приїдуть на полювання товарищи з Києва, то ви там глядіть, за безпечте.

І ми поїхали: я, Юрій Мушкетик і наш товариш підполковник Юречко. Троє мисливців, здатних гнати за качкою хоч на край світу. Мушкетик сидів за кермом своєї «Волги», я — поруч, Юречко ж — позаду. Зупиняєсь на цій «диспозиції» тому, що вона, «диспозиція» зіграла неабияку роль у подальших подіях. Бо товариши, які нас зустрічали, одразу ж нас «вирахували». За кермом хто? Та ясно ж — шофер! Поруч, звісно ж, цабе, для якого й затяяне оце полювання, а позаду — його ад'ютант у званні підполковника. «Вирахувавши» отак, вони й посадили нас відповідно за пишне застілля, що передувало полюванню: мене — на покуті, «ад'ютанта» — трохи далі, а «шоферові» примостили клишоногий стілець аж у кінці столу, коло дверей.

Випили, закусили, (не забувайте, що був застійний період), ще раз випили й закусили, і коли стали наливати по третій, Юрій Мушкетик, який і тоді майже не пив, тихцем вислизнув з хати. Вийшов, примостившись на призьбі, задивившись на плавні, що розгорталися внизу неозорим очеретяним морем. А качви!.. А качви!.. Так і снують зграє за зграєю.

Отут його і знайшла господина гостинної хати. Вона по-своєму витлумачила непомітне зникнення «шофера», бо надивилася, мабуть, усякого, тож вийшла не з порожніми руками, а з двома величезними пирогами: такі пироги печуть лише на Полтавщині.

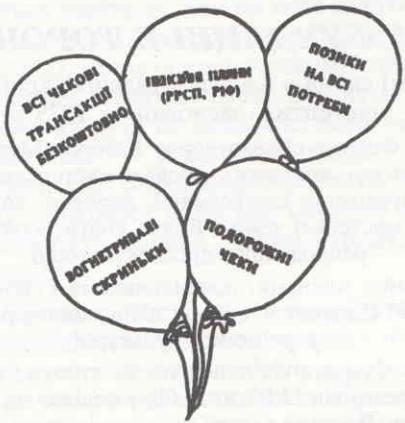
— На та поїж! А то за тими панами добрій людині й пойсти не можна.

Уявляю, як збліснули лукаві очі Мушкетика. Як він, жуючи пиріг, підхопив оту версію про панів-начальників та його гірку долю шоферську.

— Строгий, видать, у тебе начальник?

— І не кажіть! Як що, так і по шії.

— А яка ж у нього сім'я? Діточки, жінка є?

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО КРЕДИТОВОЇ СПЛІКИ „СОЮЗ“
ВІДНОСНО ВСІХ ВАШИХ ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ,
І ВИ ОДЕРЖИТЕ КРАЩІ ВІДСТОТКИ
НА ВАШІ ДЕПОЗИТИ,
ВИГОДНІ КАНЦЕЛЯРІЇ ГОДИНИ,
І ЧЕМНУ ОВСЛУГУ!

КРЕДИТОВА СПЛІКА „СОЮЗ“

2299 Bloor St. West
Toronto, Ont., M6S 1P1
Tel. 763-5575

406 Bathurst St.
Toronto, Ont., M5T 2S6
tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Пон. Вівт.	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	Закрито
9:30 am-8:00 pm	Чет. П'ят.	9:30 am-5:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станік — власники

2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.

YAR HALABAR

YAR'S KID'S THINGS
CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2

(416) 767-7880

Відзначаємо 60-ліття теперішнього керівника Спілки Письменників України Юрія Михайловича Мушкетика передруковуючи з „Літературної України“ текст його виступу на нараді молодих літераторів у Києві та статтю письменника Анатолія Дімарова

стоке милосердя“, „Біла тінь“, „Останній острів“, „Позиція“, „Рубіж“, „Яса“ і інші. За роман „Рубіж“ одержав державну премію СРСР. — Ред.

— Є та ще й не одна. Оце вже сьому жінку міняє. Сімнадцятку взяв.

— Так він уже ж лисий!.. Ні стиду йому, ані страму!

— Знайшли, в кого стиду питати. Заллє зранку очі горілкою та й ходить п'яній, як квач.

Всю цю розмову переповів нам Мушкетик, коли ми вже верталися додому. Переповів, як токажуть, у лицах: бачили ми, як живих, і обурено-вражену тітоньку, і пригніченого своєю безталанною долею шофера.

Він і далі продовжував грати оту роль. Грати на віт тоді, коли на світанку його посадили в побитий човен, що протікав, наче решето, та й заперли у закуток, де не те що качки — горобці не літали. Грав і тоді, коли повернувся з полювання з єдиним чирям, яке здуру налетіло на нього, та ще й мокрий по пояс. Прицмокував над моїми красенями крижнями, що солідною купкою лежали посеред двору, і як класичний підлабузник вигукував:

— Ох і стріляють! Ох і стріляють!

Так закінчилася наша мисливська історія.

Лишастесь хіба що додати, що Юрій Мушкетик не вперше і не востаннє опинився, в подібній ситуації. Не раз і не двічі приймали його то за шофера, то за колгоспного сторожа: демократизм цього чоловіка настільки природний, що нікому не спаде на думку запідоозрити в ньому якесь хай і невелике начальство. От уже дійсно: від землі, від сільського коріння, від простого народу свого, якому він так чесно і віддано служить ось уже не один десяток років — своїм нелукавим пером.

Але це вже — цур йому й пек! — ювілейне, то краще відіслати читача до творів Мушкетика, до його романів, повістей та новел: хай вони самі свід-

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
CHOLKAN CORPORATION • REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont., P0B 1L0 (705) 385-2983

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

Chevrolet Oldsmobile

3200 BLOOR ST. WEST

236-1011

КОВАЛЬСЬКА ХРИСТЯ

- НАЙЛІПШІЙ ВИБІР НОВИХ І ВЖИВАНИХ АВТ; НАЙКРАЩІ ЦНІ!
- Христя Ковалська допоможе Вам купити або винайняти відповідне авто, полагодити позику, гарантію тощо.

Фахова і солідна обслуга, можна порозумітись українською мовою.

чать за нього на суді отому найвищому, який ми називаємо читацьким судом.

Для мене ж Юрій Мушкетик — веселий товариш, без якого життя було б нецікаве і сіре.

Анатолій Дімаров

Юрій МУШКЕТИК

ПОВЕРТАТИСЯ ДО ДЖЕРЕЛ ВИСТУП НА РЕСПУБЛІКАНСЬКІЙ НАРАДІ МОЛОДИХ ЛІТЕРАТОРІВ У КІЄВІ

Нині не просто знайти слова, з якими можна звернутися до вас, взагалі до молодої зміни. Ми живемо у переламний час, а всякий переламний час, це час, коли скидають одних богів, щоб звільнити місце для інших. Сьогодні ми всі даемо клятву, що фальшивих богів ставити не будемо. Однак жити без богів, а я в даному випадку називаю цим іменем ідею, жити без ідеї, без віри не можна, скептики нічого не створили в світі, крім скептицизму. Ми віримо в народ, в націю, в торжество правди, в Перебудову, активними борцями за яку ви є або маєте стати, бо вам формувати нову спільну свідомість читачів, вам відповідати за майбутнє. Час наш бурений, і за всієї руйнації нам є в що вірити й що робити.

Щойно, як нам усім відомо, ми створили Товариство української мови імені Тараса Шевченка, це велике досягнення, в цьому русі беруть участь тисячі й тисячі людей, вам бути його речниками, брати на себе весь вантаж, весь огором цієї роботи, бо ж маємо спільно рятувати нашу мову, нашу культуру, наші національні святыни, які опинилися в небезпеці. На нас з вами випала відповідальність — йти в авангард національно-культурного відродження народу, відродження ленінських принципів національно-культурного будівництва. Ми занедбали нашу історію, нам самим часом нема чого розказати народові.

Народ — це дух. Це рід, родовід про які ми тільки тепер починаємо писати, це заповіти батьків, відповідальність за те, чим вони жили і за що боролися, за саму пам'ять по них і за землю, якою вона була, це гордість за все звершене попередниками, це сором за все добре, що втрачено, від чого відцуралися, це надії на майбутнє, це материнські пісні і могили предків, пам'ятники на них. Доля тяжко позбітувалася над нами, у нас, власне, немає й могил діячів, воїнів, могили наших предків витоптували вороги, отож мусимо творити словесний пантеон слави, а для початку реставровувати його у власній пам'яті.

Мусимо повернутися до джерел, мусимо навчитися самі й навчати інших. Тільки тоді ми письменники, тільки тоді ми громадяни. Наші предки були освіченими, культурними людьми: вони не тільки вміли тримати шаблю, а й перо, вони перші серед східного слов'янства створили Академію, братські школи, несли світло просвіти не лише у власні хати, а й хати наших сусідів. Це вже потім настали хмарні часи утиску, нівеляції, заборони української книжки та мови, і сьогодні ми відновлюємо історичну справедливість.

Нашим поколінням було важко писати історію рідного народу, вже саме звернення до неї викликало підозру, а то й дещо більше. Ці білі плями за-

повнюють вам. Пам'ятайте — це ваш обов'язок. Як і відобразити складні перипетії наших днів. Велетенські завдання. Зважуйте, чи маєте сили завдасти їх на плечі.

Стоїте на порозі літератури. За порогом мало що видно. Нема чого ховати, сьогодні тут багато хаосу. Бо й сама літературна думка сучасності потребує в шоковому стані, як і ціла наша суспільна свідомість. Багато ілюзій, а значить і багато небезпеки. Небезпеки втратити ґрунт під ногами, зависнути в літературній невагомості. Ми справедливо відкидаємо фальшиві цінності, а з ними дуже часто й цінності беззаперечні, як викидали в двадцяті роки більшість класичних надбань.

Сьогодні теж багато неконтрольованих емоцій, ніглізму, багатьом, особливо молодим, не вистачає правильних критеріїв для порівнання минулого і сучасного, і віднайдення власного місця. Ви погляньте, як раптово і як високо підносяться одні книги і як недовго вони тримаються на тій висоті, падають, а натомість зносяться інші. Мабуть, в основі цих книжок — не абсолютна правда, не абсолютні цінності. Нехитрі оповідання Архипа Тесленка живуть і досі й житимуть ще довго-довго, як, певен, житимуть створені без особливої вигадки оповідання Григора Тютюнника, вони насамперед житимуть правдою.

Моєму поколінню і поколінню, яке творило перед нами, час, крутий переворот історії завдав непоправних втрат. А були ж великі майстри. Великі таланти. Які грози прогриміли над ними! Які катаклізи звершилися перед очима! А в творах про це — жодного рядка, і тому навіть про декого з них, людей з печаттю геніяльності, я боюся сказати, що вони генії, геній — це хрестоматійно, повинен повно відобразити свою епоху. Ми розуміємо, що страшенно небезпечно було тримати навіть у шухляді стола «крамольний» вірш чи оповідання, але історія на те не зважає.

Все було: мільйонні тиражі, сталінські премії, всевладні літчиновники, фальшиві книги — написані з обману, зі страху, з примусу, і каяття скраплює з душі, як окапини з свічі. Але були й чесні рядки, книги та чесне мовчання, була боротьба, виборювання, скільки можливо, істини, яка сьогодні часом є півістиною, третиною істини, але чесність тих людей не підлягає сумніву.

Сьогодні час інший, і творити ви можете без огляду на ті, колишні, застороги. І те, що я сказав вище, аж ніяк не означає, що ви не повинні взяти мудрість Майстрів. Без неї ви далеко не зайдете. Ви можете сягнути рівнозначних вершин і перевершити ту мудрість, але обйті її не можете. Я вже не кажу про те, що ви не можете ступити вперед ані кроку, не злагатившись вселенською мудростю Шевченка та Франка, але ваш поступ буде нерівний, якщо ви не осягнете майстерності Рильського та Тичини, не заштрихуете вповні білі плями своєї художньої освіти, вписавши туди імена неймовірно тонкого лірика Євгена Плужника і потужного драматурга Миколи Куліша і ще багатьох інших. Так,

ви пильнуйте й свого пласта, вивчайте, досконало знайтє і своїх «супротивників», «суперників» — жартую, товаришів по перу, на тій хвилі ви живете, без цього у ваших творах не буде духу часу, але й попередників маєте знати досконально.

Ви маєте творити нову літературну свідомість, ставити нові творчі завдання, але орієнтиром для вас, з поступом вправо, вліво, далі, мають бути вершинні твори класики.

І при всьому тому кожен з вас має знайти своє художньо-людське осердя, можливо, випробувати себе в різних жанрах; бачив на своєму віку, як той чи той середній письменник на скилі віку писав твір «не свого жанру й створював високохудожню річ, та часу розвинути цей ряд вже не мав.

Реально поцінуйте самих себе й розрахуйте тільки на себе, на свій талант, мисліть так: я один стою супроти всього світу і за світ. Відповіальність таланту, о, яка вона велика, як іноді пізно митці розуміють це!

Скажу щиро, ми раді, що ваші старші товариши з сподіваною чіткістю виявляють творчі риси, стають на магістральні шляхи літератури (скажімо, поети І. Римарук, В. Герасим'юк, І. Малкович, П. Гірник, В. Осадчий) за два з лишком роки відбулося кілька яскравих непересічних дебютів, що внесли свіжий струмінь в загальнопоетичний плин. Згадаймо хоча б Миколу Тимчака, Олександра Ірванця, Віктора Неборака, Анатолія Шкляра. За ними впритул — ви.

І їм і вам — вирішувати великі завдання. Вам належить діогеновим ліхтарем освітити нинішній день і пітму, сиріч, невідомість попереду, виходити на складні проблеми, а для цього набувати, всіма способами, в тому числі й найпримітивнішими, прямыми поїздками в глибинку, написанням нарисів, набувати життевого досвіду, добиватися професіоналізму, про все це ще говоритимете й говоритимете власне, для цього ви й зібралися тут.

Живіть спрагло, творчо, напружено, не пропустіть свій поїзд. Він підходить до перону.

Щасливої Вам мандрівки в манливу, важку, відповіальну невідомість.

„Л.У.“

Сергій РАДЧУК

У 25-ЛІТТЯ ФУНДАЦІЇ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Ми вступили в срібний ювілей існування Української Канадської Фундації ім. Тараса Шевченка при Централі Комітету Українців Канади, офіційно зайнкорпорованої Актом Палати Громад і Сенату Канади, 22 липня 1963 року.

Хоч сьогоднішній фінансовий стан Фундації є здоровий, однаке зрост капіталу ще повільний, бо за минулих 25 років досягнув тільки три і пів мільйона доларів. Наши сподівання є, щоб у цей ювілейний рік (від 22 липня 1988 р. до 22 липня 1989 року) капітал Фундації осягнув 5 мільйонів доларів.

Рада директорів прикладає всіх зусиль, щоб збільшити капітал Фундації та вложить його в найбільші фінансово сприятливі інвестиції, бо Фундація мусить мати відповідно високий капітал та добрий процентний дохід, щоб успішно виконувати свої цілі, а саме, фінансово допомагати плеканню, розвиткові та удосконаленню української культури в Канаді.

Українська канадська спільнота має свої культурні надбання, а до них належать — мова, релігія, звичаї, традиції, музика, література, мистецтво, історія та інші властивості. Вони дають українцям Канади яскраву народну ідентичність, цебто власне лице.

Тисячолітня українська культура дає нам ці духові цінності, які необхідні для людської гідності та доброго громадянства. Українська спільнота обдарована великими культурними талантами. Не можемо допустити до марнування Богом даних талантів. Це був би справді національний гріх, особливо тепер, коли асиміляція збільшується, а активність культурно-освітніх організацій та одиниць зменшується.

Солідна фінансова база, така як Фундація імені Тараса Шевченка, це одиноке забезпечення нашого культурно-освітнього існування та евентуального нашого збереження в Канаді.

Із зростом інфляції і зниженням відсотків на ощадностях та інвестиціях, Фундація потребує все більше капіталу, а тому Рада директорів запрошує українське суспільство до жертвенности, а особливо тих людей, ті організації та підприємства, які ще до цього часу не були нашими жертводавцями.

Не забуваймо, що більшість пожертв тепер приходить з тестаментних записів. Ось, наприклад, св.п. Дмитро Маїк з Вінніпегу, в своєму заповіті призначив чверть мільйона доларів на Шевченківську Фундацію.

Особливо апелюємо до поодиноких українських професіоналістів, підприємців та до тих фінансових організацій, які до сьогоднішньої пори ще себе цілком не оправдали в жертвенності в порівнянні до

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ

TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

Також QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS
і доброкісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

За ближчими інформаціями телефонувати
в Монреалі: в Торонто
(514) 844-2674 (416) 364-2035

POLISH AIRLINES

1000 Sherbrooke St. West
Suite 2220
Montreal, Que. H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-2674 Toronto (416) 364-2035

ASTRA

Tel:
(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

**2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6**

інших, багато бідніших верств українського суспільства в Канаді.

Впродовж 25-ти років свого існування Українська Канадська Фундація імені Тараса Шевченка виплатила понад півтора мільйона у формі субсидій на культурно-освітні цілі — як друк шкільних підручників та звукових стрічок для навчання української мови в школах Канади, праць з української історії та літератури, допомога українському мистецтву, хорам, оркестрам, театральним і танцювальним групам, виготовлення бібліотечних записів, фільмів, мікрофільмування, організування спеціальних наукових лекцій, семінарів, стипендій для науковців і студентів на ведення дослідчих праць в ділянках української культури і освіти.

Більші грошові субсидії були уділені Фундацією на всеканадські проекти, як, наприклад, виготовлення зразкового документального фільму «Жнива розпачу» про штучний голод в Україні в тридцятих роках, триденні святкування Тисячоліття Хрещення України в Оттаві під патронатом Централі Комітету Українців Канади. Ці святкування включали — спільній міленийський молебень на сходах Канадського Парламенту, офіційний банкет, мистецький концерт та наукову конференцію при Отавському університеті.

Недавно Фундація також стала співвласником приміщення Централі Комітету Українців Канади у Вінніпезі та приступила до відновлення будинку. Надімося на моральну і матеріальну підтримку українського суспільства, за яку наперед щиро дякуємо.

Список субсидій, детальні фінансові звіти, імена і прізвища жертводавців та інші інформації знайдете у річних друкованих звітах Фундації. 25-літній ювілейний звіт вже переданий до друку і появиться у формі книжечки.

В скорому часі також вийде друком наш двомовний памфлет, що включатиме загальні інформації про структуру та діяльність Фундації.

Пожертви на Фундацію звільнені від податку.

„НЕВА“ НАДРУКУЄ УРИВКИ З КНИЖКИ Р. КОНКВЕСТА

Агентство Ассошиєйтед Пресс повідомляє, що ленінградський журнал „Нева“ незабаром надрукує уривки з книжки Роберта Конквеста „Жнива Розпачу“, темою якої є штучний голод в Україні, зorganізований сталінським режимом в 1932-33 роках.

Відповідаючи в Нью-Йорку на запитання кореспондента газети „Московські Новости“, Р. Конквест заявив, що широ підтримує політику гласності і перевбудови, запропоновану Михайлом Горбачовим. Від часу штучного голоду і написання книги були відкриті нові злочини сталінського режиму не тільки в Україні, але також в інших місцях ССР. Конквест заявив також, що хотів би в цьому році відвідати Советський Союз.

Віктор САБАЛЬ

РАДЯНСЬКІ ВИБОРИ — ШЛЯХ ДО ПОЛІТИЧНОГО ПЛЮРАЛІЗМУ

На основі досьогоднішньої чотирирічної політики перебудови не залишається сумніву, що без введення і нарощання політичного плюралізму, без освітлення послаблення монопольної влади компартії, економічні, суспільні і правові реформи в Радянському Союзі не зможуть увінчатися успіхом. Це, зрештою, переконання М. Горбачова і його соратників. На 19-ій Всесоюзний Конференції КПРС Горбачов сказав: „(...) проголошення демократичних принципів на словах і авторитарність на ділі, трибунні заклики до народовладдя, але волюнтаризм і суб'єктивізм на практиці, говорення про демократичні інститути і реальне нехтування норм соціалістичного способу життя, дефіцит критики і гласності — все це набуло досить великого поширення, укорінилося в житті суспільства... Розплата за такі методи виявила сувору байдужість, ослаблення соціальної активності мас, відчуження людини праці від суспільної власності і управління. Саме в закостену систему влади (себто, комуністичної партії! — В.С.), в її командно-натискний устрій (терор! — В.С.) упираються сьогодні корінні проблеми перебудови — і економічна реформа, і розвиток соціально-культурної сфери, і виховання у людей по-господарському зацікавленого ставлення до всього, що відбувається в країні... Сьогодні потрібна мужність визнати: якщо політична система залишиться нерухомою, без змін, то ми не справимось із завданнями перебудови (...).“

Тому поставив Горбачов для розв'язання такі основні проблеми: по-перше, зробити все, щоб мільйони і мільйони робочих людей були включені до управління країною не на словах, а на ділі: по-друге, відкрити максимальний простір процесам саморегулювання і самоврядування суспільства; по-третє, налагодити механізм вільного формування і виявлення інтересів та волі всіх класів і соціальних груп; по-четверте, забезпечити умови для дальшого вільного розвитку кожної нації і народності, зміцнення їх дружби і рівноправного співробітництва; по-п'яте, радикально змінити соціалістичну законність і правопорядок, з тим, щоб виключити можливість узурпації влади і зловживань; по-шосте, чітко розмежувати функції партійних і державних органів, відповідно до ленінської концепції ролі комуністичної партії як політичного авангарду суспільства і ролі Радянської держави, як знаряддя влади народу (підк. В.С. Редакція „НД“ вважає, що ленінська концепція розмежування функцій ніколи не була виразна і широка і в цьому суть усіх пізніших зловживань компартії).

Горбачов пропонує відродити повновладдя Рад народних депутатів, вважаючи, що „півзаходами тут не обійтися, треба підійти до проблеми комплексно і розв'язати її кардинально... жодне державно-господарське або соціальне питання не може розв'язуватися без Рад. Політика партії — економічна, соціальна, національна — повинна провадитися насамперед через Ради народних депутатів як органи народовладдя“.

Як і можна було передбачити, у резолюціях згаданої партконференції окреслено нарешті форми організації Рад і їхні завдання від місцевих аж до Верховної Ради ССР. З грудня 1988 р. опубліковано закон про систему і принципи діяльності Рад (стаття 12), про виборчу систему (стаття 13), про компетенції і завдання з'їзду народних депутатів і Верховної Ради СРСР (стаття 15) — закон про пемріні і доповнення Конституції СРСР...

26 березня ц.р. відбулися «вибори» депутатів до Верховної Ради, пишемо «вибори», бо народ на основі виборчого закону вибирал тільки 2/3 депутатів, цебто 1500 із числа 2250. 750 депутатів призначили «громадські організації»: по 100 депутатів комуністична партія, профспілки, кооперативні організації, по 75 депутатів — комсомол, об'єднання жінок, ветерани війни, наукові заклади і творчі спілки та інші зареєстровані громадські організації громадян СРСР, що мають свої загальносоюзні органи.

Не треба підкреслювати, що майже всі ці 750 делегатів — це вибрани з-поміж членів партії, а не безпартійні. Найгірше, що з числа 1500 кандидатів, аж 384 були одинокими кандидатами до «вибору», як оцей «наш» Щербіцький. Правда, аж одна третина з них, переважно високих партійних апаратчиків провалилася, бо не отримала потрібних 51% голосів! У висліді, тільки 49.6% кандидатів були вибрані народом. (До речі, аж надто очевидно ця виборча система нагадує корпоративну виборчу систему італійського фашизму і хоча б тому в новій системі треба очікувати дальших демократичних змін — Ред.).

Тож і в новому Радянському парляменті при такій системі перевагу матиме блок комуністів. Це просто «законна» маніпуляція «демократичних» виборів і цей факт, треба особливо підкреслити, виявляє дійсну обстановку сил верховної влади країни, яка й сконструювала такий виборчий закон.

Із числа 2250 депутатів буде вибрана постійно діюча двохпалатна Верховна Рада з 422 депутатів (211 депутатів Верховної Ради СРСР і 211 депутатів Верховної Ради Національностей). Персональний склад цієї постійнодіючої Верховної Ради важко передбачити. Невідомо також чи і яку роль відіграватиме цим разом Верховна Рада Національностей в обороні прав своїх республік перед рішеннями московського центру, який по своїй природі є органом вдережування монолітної єдності великоодержави і її матеріальної бази — цілісного економічного комплексу. Остається поки що надія на те, що влада імущі в Москві нарешті збегнуть, що на-

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустриальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

ціональні конфлікти, подібно як міждержавні конфлікти, не є в інтересі цієї великої держави, а навпаки, вони є джерелом нарощання елементів розкладу, глибокої економічної і суспільної кризи в СРСР.

Той факт, що прихильник широких реформ і здешевленій противник партійного апарату Борис Єльцин був вибраний у Москві більшістю 89% голосів і що багато партійних чиновників взагалі не одержали аprobати виборців, не можна переоцінювати, хоча це є радісний симптом негативного ставлення народу до партапарту.

Бо по-перше, невідомо ще які депутати увійдуть до складу постійно діючої Верховної Ради, по-друге, а це найважливіше, верховним органом влади в Радянському Союзі надалі залишається не Верховна Рада, а таки Центральний Комітет і Політбюро комуністичної партії, і цей стан триватиме так довго, як довго не буде розгорощена абсолютна влада партійного апарату, як довго не нарости система справжнього політичного плюралізму.

Березневі вибори до Верховної Ради, хоч і були змініпульовані законом, встановленим партійною верхівкою, все ж таки вони є першим кроком на шляху до політичного плюралізму, до системи народовладдя. (Тому, на нашу думку, заклик керівників Української Гельсінської Спілки бойкотувати вибори був великим тактичним промахом; бойкотувати треба було «вибори» лише в тих районах, де був тільки один офіційний кандидат, — Ред.). Але це народовладдя не стане дійсністю без активної участі народних мас, їхнього освідомлення, що вони таки можуть мати рішаючий вплив на таку чи іншу політику уряду, після пересунення дійсної влади від партійного апарату до Рад народних депутатів. Боже не тільки політика гласності є децентралізації економіки, але є активізація мас населення може привести до основної переміни обстановки в СРСР.

Немалій вклад для творення політичного плюралізму, для активізації широких кругів населення, можуть дати численні громадські організації,

творчі спілки, різні об'єднання і клуби, що створились у період горбачовської гласності. Їхнє головне завдання заключається саме в мобілізації народу для справи перебудови, для скріплення політики демократизації, розкуркулення сталінсько-брежнєвського держморда. Ріст громадських організацій є надзвичайно важливий, зокрема для нашої століттями уярмленої Батьківщини, яка найбільше скривавилась в результаті масового терору донедавної політики денаціоналізації і евнухізації.

Ще й досі український народ не визбурвся страху і вичікує, який буде результат політики Горбачова, хоч всецило, і в цьому немає найменшого сумніву, апробує політику перебудови. Тож важлива роль громадських організацій активізувати широкі маси народу для справи перебудови, для змагання за права рідної мови, самобутньої культури, екологічної обнови і перш за все за суверенні права народу рішати про свою долю і будучину майбутніх поколінь у суверенній радянській республіці.

В Україні діють сьогодні самодіяльні громадські організації: Український фонд культури, Товариство української мови ім. Т. Шевченка, Т-во охорони історичних пам'яток, «Спадщина», «Нива», «Леві», «Меморіял», «Громада», «Зелений Світ», Народний Рух України та ін. Особливо Народний Рух України за перебудову, створений ініціативними групами Київської організації Спілки Письменників України й Інституту Літератури АН УРСР, оголосив найкомплектнішу програму дій для національного відродження України. Основна мета Руху — сприяння «політиці перебудови для створення і функціонування такого демократичного механізму, який служив би розвиткові суспільства, що базується на справжньому народовладді та збалансованій економіці» (...). Рух виступає проти будь-яких порушень соціальних, політичних, національних та екологічних прав людини і прагнутиме піднесення рівня свідомості, політичної культури, громадянської активності українського народу (...). При сприянні найширших народних верств викривати будь-які спроби гальму-

вання процесу демократизації та гласності на Україні, бути соціальним гарантам революційного оновлення суспільства. Створювати умови для переходу Української РСР у правову державу, де право людини, вільний розвиток особистості є головною засадою розвитку суспільства. Створювати умови для переходу від народовладдя на словах (!! — ВС) до реального повновладдя народу, домагатися справжнього суверенітету України, як і інших республік СРСР. Всі землі, води, повітря, корисні копалини, енергоресурси, підприємства, шляхи комунікації республіки є народною власністю і користуватися ними... відомства можуть тільки з дозволу Верховної Ради та уряду УРСР (підкр. мое — ВС)... Рух висуває і підтримує законопроекти та інші заходи, які дають Радам народних депутатів на всіх рівнях реальну владу і виступає за перетворення СРСР у справжній Союз братніх суверенних народів (...). «Рух виступає за усунення усіх наслідків бюрократично-відомчої сваволі в управлінні економікою УРСР, що призвели по суті до усунення трудящих республіки від участі у визначенні своєї економічної долі, звели майже нанівець економічний суверенітет Української РСР... Економічний суверенітет створює та підтримує умови для вільного розвитку українського етносу, корінного населення, для якого республіка — єдина територія його національного буття та історичної тривалості (...).

«Рух висловлюється за найтісніші контакти з українцями, які живуть поза межами Радянського Союзу, співробітничатиме в цьому напрямку з товариством «Україна», сприяючи нерозривності українського народу та його культури».

Рамки цієї статті не дозволяють на більші цитати з програми Руху. Українцям у діаспорі ця програма може видаватися недостатньою, але дійсність в Україні така, і будуть потрібні величезні зусилля усіх патріотичних сил, щоб осягнути й поставлені цілі.

Вже зразу після публікації програми Руху партійний брежnevсько-сусловський апарат розпочав кампанію проти РУХУ і ця злочинна, брехлива агітація буде продовжуватися. 16 лютого ц.р. була опублікована програма Народного Руху України за перебудову в київській «Літературній Україні», а вже 23-го лютого з'явилась стаття «вчених» апаратчиків Академії Наук УРСР, в якій автори поставили «принципове» питання «чи потрібен цей проект як такий взагалі», мовляв, «партія вже створила надійний механізм волевиявлення мас, постійного зв'язку з ними (...) Проекту бракує справжнього розуміння інтернаціоналізму, а це питання принципове. В. І. Ленін вважав інтернаціоналістом на ділі того, хто вміє інтереси загальної справи (цебто інтереси чужої великороджави! — ВС) ставити вище інтересів власної нації... Вимоги загального переведення середніх, спеціальних і вищих учбових закладів республіки на українську мову навчання без достатнього урахування можливостей і суспільних потреб йдуть врозріз з елемен-

тарним демократизмом. (А хіба насильницьке створення існуючих «можливостей і суспільних потреб» за 70 років дії комуністичної влади мало щонебудь спільногого з елементарним демократизмом? Ред.). Це питання надто серйозне, до нього слід поставитись з максимальною увагою. Адже йдеться про майже два десятки мільйонів російськомовного населення республіки...»

Питання дерусифікації України звичайно надто серйозне, вимагає великого такту і часу, але ж кожне речення отих «вчених» Української Академії Наук — це яскравий вияв національного ніглізму, це ніщо інше як голос російської шовіністичної мафії і її вислужників-евнухів українського походження. Це голос ренегата Щербицького і його партійних соратників-банкротів, які десятки років послідовно нищили українську національну самобутність і ще нині, в період перебудови, стараються душити всі прояви національного відродження і нарощання неминучого політичного плюралізму. Саме такого політичного плюралізму, який принесе кінець абсолютній і безвідповідальній владі компартії і єдиний врятує радянські народи від кровопролиття або остаточного морального та економічного маразму.

Авторам ніглістичної статті в «Літературній Україні» і подібних статей у московській «Правді», київській «Правді України» та інших партійних органах, критикуючи Народний Рух України за перебудову, залежить тільки на збереженні монопольної системи партійного всевладдя, бо ж цей Рух, так як Народні фронти Прибалтики, їхній ріст і мобілізація мас, спрямовані таки на справу економічної і суспільної перебудови СРСР, а їхня загроза партійному неправовому монопольному всевладдю — це лише похідна їх статутової діяльності.

Тож очевидний факт, що ці нові суспільні об'єднання, Фронти, Рухи тощо набирають популярності, зростають в силу і творять основу для системи політичного плюралізму, фундаментальної передумови для здійснення всебічних перемін закостенілої, історично збанкрутіваний сталінської системи. Тому і ми, в діаспорі, повинні підтримувати всеціло народні рухи України проти фронту реакції великороджавних шовіністів і їхніх республіканських евнухів-союзників.

Березень, 1989

КРЕДИТОВА СПЛІКА

при Церкві Св. Покрови (Торонто)

дає позики і платить високі відсотки
від ощадностевих вкладів.

Тел.: 537-2163

Ділові години:

Понеділок, вівторок, четвер: 9.30 — 5.30
п'ятниця — 9.30 — 7.30 субота — 10.00 — 1.00

St. Mary's (Toronto) Credit Union LTD

832 Bloor St. West (near Shaw St.),

Toronto, Ont. M6G 1M2

Юрій ЩЕРБАК

ТАКА МОЯ ПРОГРАМА

Що спонукало мене, письменника і лікаря, відклавши вбік недописані рукописи (саме зараз працюю над повним виданням документальної повісті «Чорнобиль» та над книгою про голод на Україні 1933 року), зануритися з головою у виборчу кампанію, взяти участь у виснажливому марафоні, спізнати гіркоту несправедливих політичних наклепів та інсинуацій — але водночас відчути одну з найвищих радостей життя — радість людської солідарності, підтримки, довіри... Хтось запитав мене на виборчих зборах: мовляв, навіщо роблю політичну кар'єру?

Сором і тривога — ось що примушує мене виходити на люди з виборчою програмою.

Сором за всі дефіцити, в яких задихається наше суспільство,— від дефіциту свободи до всіх нестач у магазинах, сором за черги, за жалюгідний стан охорони здоров'я, за високу смертність новонароджених, за бідність і самотність старих людей, за все те, до чого довели нашу країну сталінські сатрапи і брежнєвська корумпована група.

І тривога за долю Перебудови. Тривога за демократію, вистраждану нашим народом. Тендітне це створіння може задихнутися у залишних обіймах командно-бюрократичної системи, яка не збирається віддавати своїх привілеїв та посад.

І ще одне почуття володіє мною сьогодні: Відповідальність перед тими, хто висунув мою кандидатуру, хто підтримував мене, незважаючи на всі перешкоди й заборони. Хіба можу я ігнорувати той факт, що кандидатуру мою висували близько двадцяти київських заводів, науково-дослідних інститутів та інших установ практично в усіх виборчих округах міста? Чи може бути вище довір'я до письменника, до його творчості та громадянської позиції?

У своїй виборчій програмі я виходжу з того, що людина є мірілом усіх речей, найціннішим центром того соціального всесвіту, який ще має бути нами побудований. Не держава, керована збюрократизованим апаратом, не якась абстрактна ідея, не догматичний принцип, якому повинні поклонятися всі сущі на нашій землі, а саме людина з її раціональними ідеями, з її земними турботами.

Серед головних пунктів програми:

1. Докорінна реформа політичної, соціальної та економічної системи СРСР з метою реалізації гасел, висунутих революцією: заводи — робітникам, земля — селянам, свобода — народам, вся влада — Радам. Відмова від людиноненависницького сталінського принципу «той, хто не з нами, той проти нас». Втілення в суспільну практику гуманістичного принципу «той, хто не проти нас, той з нами». Прийняття закону про права людини і свободи громадянина СРСР, який би передбачав практичну реалізацію положень Загальної декларації ООН, гельсінських та віденських домовленостей. При-

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4

Телефон: 766-4511

ГОВОРІМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

Телефон 763-2521 або Телефон 767-5871

PASTRY CHEF

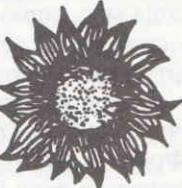
Найкращі європейські
торти, морожене та інші печива

Е. ГЮТТЕНШІМДТ, власник

2202 Bloor Street West
Toronto, Ont. M6S 1N4

385 Jane Street
Toronto, Ont. M6S 3Z3

arka
shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття
 - Регулярні і ширші фасони.
 - Помагаємо клієнтам з відтисками
та з іншими проблемами.
- ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА
- 2218 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
 - ГУСЛЯНКА
 - БІЛІЙ СІР
 - СМЕТАНА
- 212 Mavety Street
TORONTO, ONTARIO
Tel: 766-6711

У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!

Юрій Щербак — письменник, лікар, Громадянин.

няття закону про гласність, надання реальних можливостей окремим громадянам і організаціям реалізувати свободу слова і друку, права на критику посадових осіб і державних установ різних рівнів аж до найвищого. Прийняття закону про громадський соціалістичний контроль за державними органами (економіка, оборона, іноземні справи, охорона здоров'я і захист навколошнього середовища, державна безпека, внутрішні справи, торгівля, звязок та інше).

2. Проведення негайних надзвичайних заходів з метою стабілізації фінансового стану країни, рішуча боротьба з інфляцією. Скорочення видатків на армію, на дорозі й амбіціозні проекти Мінводгospу, Мінатоменерго та інших відомств, на бюрократичний апарат. Припинення дотацій нерентабельним підприємствам, колгоспам, що збанкрутутвали.

3. Широкі економічні реформи, ліквідація адміністративно-командної системи в економіці (ліквідація переважної більшості промислових підприємств та відомств), передача промислових підприємств без викупу в руки робітників (радам трудових колективів), створення вільних промислових, промислово-аграрних та інших виробничих асоціацій з широким використанням різних форм власності. — державної, кооперативної, індивідуальної. Ліквідація залишків системи продрозкладки на селі, надання максимальної свободи селянам у виборі форм і методів господарювання та реалізації сільськогосподарської продукції.

4. Особливу увагу приділяю проблемам охорони здоров'я та оздоровлення навколошнього середовища. Головним показником соціальної ефективності суспільства має бути не кількість сталі на душу населення, а здоров'я народу та його дітей. Боротимуся за різке збільшення асигнувань на охорону здоров'я, за поліпшення соціальної опіки в країні, за створення мережі соціально- медичних центрів для пенсіонерів.

Пропоную вперше в світі ввести в Конституцію

Популярний письменник, лікар і відповідальний громадський діяч Юрій Миколайович Щербак був обраний на підставі своєї програми народним депутатом СРСР в Шевченківському окрузі м. Києва.

Якщо таких делегатів виявиться більшість, то можна буде сподіватися кращого майбутнього для нашої сторозерзаної Вітчизни. Цю версію його програми передруковуємо з «Літературної України» ч. 11. — Ред.

СРСР статтю, яка б проголосувала право кожної людини на життя в екологічно чистому середовищі — як одне з невід'ємних прав людини. Вимагаю обнародування всіх даних про медико-генетичні наслідки порушення екологічної рівноваги, включаючи наслідки аварії на Чорнобильській АЕС. Виступаю за припинення будівництва всіх нових блоків АЕС на Україні, за радикальне розв'язання проблеми аварійного блоку ЧАЕС з саркофагом. Треба продовжувати вживання заходів щодо захисту населення України, Білорусії, Росії, яке проживає у районах, забруднених радіонуклідами. Вимагаю проведення народних референдумів з питань будівництва АЕС та інших екологічно небезпечних об'єктів.

Треба поширювати і зміцнювати рух «зелених», створювати в його рамках незалежні громадські дослідні інститути та лабораторії для проведення екологічної експертизи.

5. Відновлення ленінських принципів національної політики. Всебічне розширення прав союзних республік, областей, районів, переход іх на господарський та реальне самоврядування. Проголошення державного статусу української мови на території УРСР при повному пошануванні вільного розвитку і вживання мов інших народів, що проживають у республіці (російська, єврейська, польська, угорська, молдавська та інші). Виховання національної свідомості народу, поваги до його мови, культури, історії, самобутності. Рішуча боротьба з виявами національного нігілізму, шовінізму, розпалиювання ворожнечі на національному ґрунті. Зміцнення дружби народів СРСР на основі взаємодопомоги й пошанування особливостей кожного народу, а не їхньої асиміляції й зникнення з лиця Землі.

6. Боротьба за розв'язання болючих соціальних і побутових проблем, забезпечення соціальної справедливості й поваги до людини праці. З метою поліпшення демографічної ситуації буде підтримувати законопроект про надання трирічної відпустки матерям для догляду за дитиною з виплатою постійної щомісячної грошової допомоги у межах прожиткового мінімуму. Всенародне обговорення проблем бідності в країні, створення спеціалізованої соціальної програми допомоги бідним.

7. Ліквідація залишків сталінщини та брежnevщини в усіх сферах народного життя. Відмова від застарілих ідеологічних догм, що не витримали перевірки життям. Слід сказати всю правду про

нашу історію — давню і недавню. Народ повинен знати, яких утрат він зазнав у ХХ столітті, хто його кати. Тільки остаточне викорінення тоталітаризму, одноособової диктатури різних рівнів, монополії на істину, синдрому фортеці, оточеної зусебіч ворогами, тільки створення вільної правової соціалістичної держави стане запорукою того, що трагічне минуле ніколи не повернеться.

Я не обіцяю виборцям манни небесної. У мене немає ні коштів, ні влади, ні бюрократичного апарату, немає можливості побудувати у своєму виборчому окрузі житлові будинки, дитячі садки чи лікарні. Вважаю непорядним роздавати нереальні обіцянки. Незалежно від кінцевого результату виборів хочу залишатися тим, ким був, — письменником, лікарем, громадянином, якому небайдужа доля країни, доля Перебудови.

Єдине, що твердо обіцяю, — всі свої сили, здібності та енергію віддавати справі відродження нашої Батьківщини, реалізації пропонованої програми у вищому законодавчому органі СРСР. Також обіцяю жити інтересами виборців. У разі обрання мене народним депутатом СРСР негайно домагатимуся відкриття бюро для постійних зв'язків з виборцями округу, де буде вестися щоденний прийом виборців (сподіваюся, що народному депутатові допомагатиме постійний секретар).

Обіцяю діяти по совісті, обстоювати народну правду.

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

УВАГА ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ!

Фірма „Українська Книга“ в Торонто і „Внешпосилторг“ із Радянського Союзу підписали договір про висилання повнооплачених посилок — подарунків від індивідуальних канадців та організацій своїм рідним і друзям, проживаючим в СРСР.

Українська громадо! Всі митні, поштові та інші оплати можна заплатити канадськими долярами без додаткових оплат тих, хто їх отримує.

„Українська книга“ має філіали у Вінніпегу, Едмонтоні, Ванкувері, Монреалі.

Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. M6H 1L6.
Телефон — (416) 534-7551.

 Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6H 1L6.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

Іван ДЗЮБА

БУНТІВНИЙ ПРОРОК

Для багатьох поколінь українців — і не тільки українців — Шевченко означає так багато, що сама собою створюється ілюзія, ніби ми все про нього знаємо, все в ньому розуміємо і він завжди з нами, в нас. Та це справді лише ілюзія. Шевченко як явище велике і вічне невичерпний і безкінечний. Волею історії він ототожнений з Україною і разом з її буттям продовжується, відгукуючись на нові болі і думи, долю народну.

Шевченко сам приходить в наш день. Але і ми мусимо іти в його час. Не маючи можливості детально зупинитися на всіх складних соціокультурних питаннях того часу, обмежимося лише згадкою про стан літератури в епоху великого поета України.

Російська громадськість першої половини XIX століття (зрештою, і в пізніші часи) перебувала значною мірою в полоні упереджень і елементарного незнання історичних, культурно-традиційних, мовних та інших аспектів процесу відродження української літератури як провідника національного відродження взагалі.

Під впливом раннього Гоголя, Квітки-Основ'яненка, Гребінки увійшов в моду тон оповіді від імені простодушно-лукавого провінціяла, селянина-малороса. Уже в Гребінки він інколи небезпечно наближається до блазновання. Менш талановиті люди механічно підхопили цю манеру. А геть неталановиті швидко прийшли до відвертої профанації. В низькопробній белетристиці і поезії оформився стереотип простачка „хохла“, і широка експлуатація цього стереотипу допомагала компрометації молодої української літератури, часом дезорієнтуючи тих, хто міг би чи хотів стати її другом. Пізніше з цього приводу наш близький культуролог В. Горленко писав:

„На зорі малоруської писемності перші письменники, люди з талантом, погрішили, присвоївши сільському люду тупі і дуракуваті риси. Це могло знаходити пояснення в епосі, коли один вихід на сцену мужика видавався уже зухвалством“.

Це мимовільне приниження власного народу йшло паралельно із свідомим приниженням з боку недоброзичливців і шовіністів. У промові на панахиді по Шевченкові в Рождественській церкві в Києві 7 травня (по ст. стилю) 1881 року інспектор другої Київської гімназії М.К. Чалий, майбутній біограф поета, підкреслював цей момент:

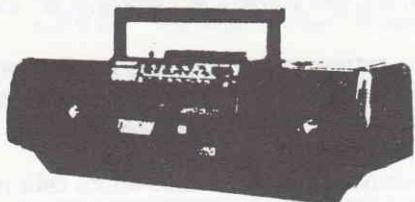
„Попередники Шевченка, пародуючи мову і народність нашу, не тільки не посприяли розвитку молодої української словесності, але й своїм передражнюванням тільки допомагали нашим недругам глумитися над народними звичаями і своєрідністю народного характеру, зводячи потомка славного козацтва до рівня ідюта. Антагоністи нашої національності доходили порою до того, що, подібно американським планктаторам, заперечували в цьо-

SONA

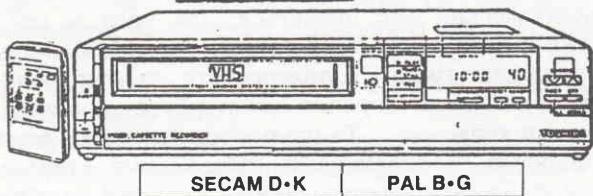
HI

FI

УСЕ НА УКРАЇНУ

SHARP WQ-T221Z**SONY CFS-W365**

Великий вибір відеомагнітофонів (VCR), телевізорів, стереосистем, багатохвилевих радіоприймачів (з діапазонами довгих, середніх і коротких хвиль ФМ і АМ), стереомагнітофонів і іншої звуко- і відеоапаратури.

JVC C-140ME**TOSHIBA V-83CZ**
HITACHI
VM-600E

НАПРУГА 110-220 вольт
ЧАСТОТА 50-60 герц.

ТЕЛЕВІЗІЙНА АПАРАТУРА
ВПОВНІ ВІДПОВІДАЄ ПРИЙНЯТИЙ НА
УКРАЇНІ СИСТЕМИ SECAM

NATIONAL PANASONIC
NV-M7EN

Всі товари — продукції відомих світових фірм — SONY, JVC, AKAI, AIWA, NATIONAL, PANASONIC, SHARP, HITACHI, TOSHIBA, SANYO, SANSUI і PHILIPS

МИ ПРИСТОСОВУЄМО СОВЕТСЬКІ ВІДЕОКАСЕТИ НА КАНАДСЬКУ СИСТЕМУ

SONA

HI

FI

332 YONGE STREET
(North of Eaton Centre)
TORONTO, ONT.
(416) 591-6616

232 RIDEAU STREET
OTTAWA, ONT.
(631) 238-7090

му обдарованому племені — що багатством пам'ятників народної поезії доказали свою здатність до духовного зросту в майбутньому — заперечували, кажу, в ньому яку б то не було здатність до вищого духовного розвитку. Хай простить їм Бог таке скривдження!"

Великий подвиг Тараса Шевченка полягав передусім у тому, що він, піднісши поняття про свою націю — повернувши цьому поняттю його одвічну гідність — одночасно підніс і літературу, що відроджувалася, до рівня загальнолюдського.

„Маючи тепер такого поета, як Шевченко, — писав М.Г. Чернишевський, — малоросійська література не потребує нічієї поблажливості.“

Однак українську літературу і далі „не визнавали“. Царський уряд вперто вдавався і до обмежувальних циркулярів, і до прямої заборони. Українцям пропонували своєрідний варіант двомовності: за іхньою мовою милостиво залишали сферу „домашнього вжитку“.

Монархістам-великодержавникам підігравали і вірнопіддані „малороси-патріоти“. Один з них в друкованому доносі на український журнал „Основа“ писав:

„Уже гласно і друковано задумали роз'єднатися з великоруською літературою, уже оголосили, що географія і арифметика написані по-малоросійськи, і запрошують усі наші наукові предмети писати по-малоросійськи. Але питается: для чого ж це?.. Невже ці панове думають завести по всій Малоросії училища, гімназії, університети на малоросійській мові?.. Вже доречно затяти бути знов самостійними козаками... Та ще поробиться нам з вами гетьманами, полковниками, військовими старшинами!..“ До речі, звинувачення у зазіханні на гетьманський титул (якого не уникнув і Шевченко) пережило кілька поколінь донощиків.

З величезним спокоєм відкидав Шевченко подібні звинувачення. І на запитання про межі самостійності української словесності давав відповідь просту і гідну: „У них народ і слово, і у нас народ і

слово“. Не менш великий подвиг його в тому, що літературу свого народу яка відродилася, він за пліднiv найпередовішими ідеями свого часу, ідеями, що навіть випередили час. Це ніби підтверджує пророцтво Карела Гавличека-Боровського: „Малорусь-Україна — це постійне прокляття, яке самі над собою прорекли її гнобителі. Так мстить їм поневолена воля України... Поки не виправлена кривда, спричинена українцям, доти неможливі справжній міжнародний спокій і слов'янське взаєморозуміння“.

Будучи вірним сином свого народу, що прагнув до звільнення, Тарас Шевченко щиро проникся долею інших пригнічених народів царської Росії, де „на всіх язиках все мовчить“.

Ніколи і ні в чому не підносила Шевченко свій народ над іншими, взагалі не шукав у ньому рис, які були б властиві тільки йому, і більше ні кому. Про нього мало сказати нашим сучасним словом: інтернаціоналіст. Він був Людиною, істинною в родовому значенні цього слова, при тому, що був сином свого часу, свого народу і, розділяючи їхні недоліки у малому й у великому, йшов на сто років попереду.

Разом з тим Шевченко дуже специфічний за характером і майже недосяжний в енергії викривання „власного“ панства, псевдопатріотизму, рабства, лакейства, громадянських лінощів, втрати традицій героїчної боротьби предків за свободу. Перед ним стояло питання не тільки про те яким бути його народові, а й чи бути йому чи не бути взагалі.

Національний біль надавав особливого характеру і мотиву національної самокритики, „національного сорому“. Для Шевченка в його поезії було ніби дві України: Україна як початок і Україна як історичний момент, Україна-мета і Україна за блудна. Україна непорочна і Україна „розтлінна“. Україна „лицарів“ і Україна „рабів, підніжків“. Цю другу, історично спотворену й історично минулу Україну він картав і проклинав заради першої — України материнської. України неминущої. В

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

Complete Home Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,
Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3
Tel: 728-5138

глибини майбутнього посылав він свої непохитні заповіти синам рідного народу, і серед цих заповітів перший і останній:

Свою Україну любіть.
Любіть ї... Во врем'я люте,
В останню тяжку минуту
За неї Господа моліть.

Нерідко поезію Шевченка свідомо чи несвідомо зводили до його ранніх фольклорно-романтических та ще антикріпосницьких мотивів. А в останні десятиліття тільки їх і можна було почути, скажімо, на вечорах пам'яті Шевченка. Національно-політичної поезії Кобзаря прямо-таки боялись. Звичайно, і в ранніх творах Шевченко великий. Та великий швидше для нас, українців, великий для свого часу. Великим же для всього світу і на всі часи він став завдяки своїй політичній і філософській поезії 40-60 років. „Сон“, „Кавказ“, „послання“, „І мертвим і живим, і ненародженим...“, „Еретик“, лірика каземату і часів заслання, „Неофіти“, „Осії. Глава XIV“, „Марія“ — найвищі вершини поетичного духу.

Ми справедливо кажемо про нього як про поета соціального і національного гніву, як про полум'яного пророка. Але він і поет любові, безмежної ніжності і найтонших порухів серця, ідилії замріянного щастя; поет євангельського милосердя і прощення, повноти людської великородності.

Шевченко — поет сучасний і актуальний сьогодні; таким він був вчора і позавчора, таким буде завтра і післязавтра. Це поет на всі часи, поет, воїкі наспущний і завжди злободенний. В цьому радісне і печальне для нас. Радісне — тому що вічні і потрібні нам його ідеали, печальне — тому що і сьогодні життя людства і наше життя не вільне від тих кривд і болів, що запеклись в його стражденному слові.

(„Літературна газета“, 8 березня 1989 р.)
(З російської переклада Раїса Галешко)

ДОПОМОЖІМО ОНУКОВІ Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА

Як довідуємося від Ярини та Бориса Тимошенків — їхній син Олесь, онук видатного письменника Антоненка-Давидовича, тяжко хворий. Йому 23 роки. Його вже возили двічі до Москви до найкращих лікарів, лікували і в Києві, але лікарі безпорадні перед його хворобою. Можливо, це наслідки Чорнобиля.

Після вибуху в Чорнобилі туди прибув з Америки видатний лікар-спеціаліст д-р Гейл. Недавно його познайомили по телефону із хворобою Олеся Тимошенка. Д-р Гейл порадив привезти хворого до Америки до Вашингтонського інституту здоров'я або до Каліфорнійського університету на лікування. Батьки в розпушці: це коштує 50 тисяч доларів. Але іншого виходу немає, тому вирішили відрядити сина разом з матір'ю до Америки, надіючись на допомогу добрих наших людей з Америки, Канади, Німеччини, Австралії тощо, бо вони самі таких грошей не мають. А хворий уже не раз був на межі між життям і смертю. Тож для людей, які могли б і бажали б допомогти, вони подали адресу своєї тітки в Америці. Її адреса така: IRENE SWYSTUN, 5430 Patton St., ERIE, PA 16509, USA.

Мати Ярина Дмитрівна — дочка Б. Антоненка-Давидовича, а батько — Борис Тимошенко, — знаний київський письменник, автор двох вартісних романів, а також один із засновників Товариства Української Мови в Києві та член управи цього Т-ва. Його статтю про занедбання української мови по дитячих садках Києва та школах, яка була надрукована в „Літературній Україні“ минулого року, передрукувала низка українських часописів по цей бік греблі. Крім того, і сам хворий Олесь має літературні здібності, надрукував ще до хвороби два оповідання. Віримо, що багато наших людей відгукнуться і допоможуть батькам у порятунку їхнього сина. Вони вже оформляють документи на віїзд до Америки.

Друкуючи цей заклик, повідомляємо, що ми, я з дочкою Лесею та онуком Юрком, уже вислали на загальну адресу 800 (вісімсот) доларів допомоги.

З пошаною й надією Дм. Нитченко (Дм. Чуб)
Австралія, Ньюпорт

Ps. Інші часописи просимо передрукувати цей заклик.

НА ТЕМИ МИСТЕЦТВА

Михайло ШАФРАНЮК

ІСТОРІЯ КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ФУНДАЦІЇ (3)

Наведений тут перелік виставок дає уяву про працю КУМФ. Крім виставок КУМФ влаштовувала доповіді на мистецькі і літературні теми. Їх було багато, а згадаємо тут лише головніші; проф. Віри Вовк з Бразилії, з нагоди 5-річчя діяльності КУМФ, проф. О. Павліва про писанку, Світлани Кузьменко, Марії Гарасевич, Лідії Крушельницької, Д. Струка. М. Горбань, Ніни Мудрик-Мриц.

КУМФ, діючи в країні багатокультурності, влаштувала теж вечір українсько-іспанської культури. Щоб дати доказ своєї демократичності КУМФ влаштувала теж виставки праць не українських мистців, а саме: для п'ятьох канадців італійського походження, для мистця естонського походження, дві виставки для мистців грецького походження і одну для мистця єврейського походження. Хоч ті виставки не принесли сподіваного фінансового результату, однак вони зробили добру роботу для поширення доброї думки про українців і українське мистецтво.

МИ увійшли у другу декаду нашої діяльності. Для відзначення першої декади ми видаемо книгу — альбом — словник. Яка вона і чи виконала заування поширення знань про українське, зокрема діяспорне образотворче мистецтво — хай вирішує Читач. А ми, коли б нам прийшло ще раз робити рішення щодо того як нам служити українському народові, ми зробили б те саме. Może, краще у формі, може, краще організаційно, але у змісті — таке саме.

І ще кілька слів про громадське тіло КУМФ — Дирекцію. Від заснування Фундації діяла, кожного року вибирана, дирекція, яка, в силу обставин, в основному обмежувалася до презентативної ролі. Та й годі вимагати від осіб, які мають свою професійну роботу, які безпосередньо не заняті в діяльності Фундації, більш ефективної роботи.

Звичайно відбувалися кілька разів у рік засідання, і раз у рік загальні збори, на яких звітували голова дирекції, секретар і скарбник. На окрему згадку заслуговує відданий розбудові Фундації довголітній секретар, адвокат Любомир Козак, який правно оформив КУМФ і безінтересово давав фахові поради. Впродовж кількох років секретарем, а один головою дирекції, був мгр Роман Мельник, який виявив багато прихильності й зичливості у відношенні до Фундації. Упродовж майже десяти років скарбником Фундації є Ірина Малицька, яка, по своїй спроможності, помагає Фундації, зокрема сумілінно виконує свої фінансові обов'язки. Протягом кількох років членом дирекції, а один рік головою, був д-р Ярослав Кальба, котрий у великій

мірі помог при виданні каталога Світової виставки українських мистців, якої був координатором. Упродовж багатьох років членами дирекції були д-р Петро Глібович, д-р Богдан Стебельський, мгр Василь Верига, Роман Вжесневський, Зіна Зубович, Орися Муж, Ганна Троян, Микола Плав'юк, Галина Новаківська, Яків Креховецький, Ірина Носик, Орися Онищук. Всі вони, разом з іншими членами Фундації, творили коло ентузіастів і прихильників Фундації.

У майбутньому годі уявити собі існування Фундації без активної участі кожночасної дирекції в роботі КУМФ.

А ось актуальний (1986 рік) склад дирекції КУМФ:

Михайло Шафранюк — голова, Яків Креховецький — заступник голови, Ірина Малицька — скарбник, Оксана Сосновська — секретар, Ярослава Шафранюк, Галина Новаківська, Ярослав Соколик, Роман Вжесневський, Зіна Зубович, Дарія Дяковська, Раїса Ліщина, Орися Онищук, Ірина Носик, Мирон Барабаш, Микола Мороз, Ірина Ріпецька, д-р Петро Глібович, д-р Юрій Данилев — члени.

Підсумовуючи сказане, слід затриматися над тим, що чекає Фундацію. Це можна зробити на тлі загальних міркувань. В умовах діяспорного життя культурна, побіч наукової, діяльність не менш важлива, ніж політична. Світ, в основному, оцінює нас на підставі наукових і культурних досягнень. Тому в науковій ділянці дуже важливе існування таких осередків, як Гарвардський інститут українських студій, Канадський інститут українських студій, Катедра українознавства при Торонтському університеті й інші.

У культурній же ділянці таку роль виконують мистецькі музеї і галерії. Їх створення й утримання в умовах державного життя народу завжди субсидійоване. Держави витрачають великі гроші, щоб спонукати мистецьку творчість і зберігати та експонувати твори мистецтва. Вони бо, мистецькі твори, вказують на рівень культурного розвитку нації. Так було в древній Греції, Римі, в княжій Русі-Україні.

Українці діяспори не можуть сподіватися будь-яких дотацій на створення музеїв чи галерій образотворчого мистецтва. Їх нам не дасть держава, бо ми її тут не маємо. А нехтувати мистецтвом — мірилом національної культури — ніяк не можна. За справу творення і розвитку культурних осередків, зокрема мистецьких галерій, в умовах діяспори мусить взятися громада, люди, яким дорога рідна культура, її вплив на позицію українського імені в світі.

Техніка творення громадських культурних установ скрізь однакова: ініціатива одиниць, іхні фонди, гуртування довкола справи кола ентузіастів. Врешті приходить час поставити запитання: Що далі?

Іноді легше створити якусь вартість, ніж потім її зберегти, втримати при життедіяльності.

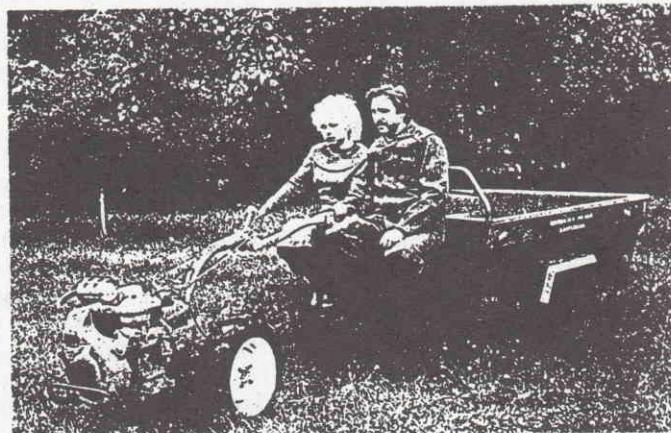
На сьогоднішній день вартість будинку Канадсько-Української Мистецької Фундації становить

«БІЛОРУСЬ» ДО ВАШИХ ПОСЛУГ

Якщо Ви бажаєте зробити подарунок своїм рідним або друзям, які проживають в сільській місцевості ССР, то найкращим подарунком для них буде **трактор** або мінітрактор у комплекті з плугом, причепкою, косаркою та іншими сільськогосподарськими знаряддями.

Доставити цей подарунок Вашим родичам або друзьям прямо з відповідного заводу в ССР допоможе «Білорусь Еквіпмент оф Канада Лтд.

Оплативши вартість трактора чи іншої машини з полегшенням у Канаді, Ви звільните Ваших рідних і друзів від усіх видатків і клопотів, зв'язаних з таким одержанням.

Всю необхідну інформацію отримаєте, звернувшись на таку адресу:

**«Belarus Equipment of Canada Ltd»
43 Goldthorne Avenue
Toronto, Ontario M8Z 5S7
Tel.: (416) 259-3791**

кілька мільйонів доларів, вартість зібраних мистецьких творів — приблизно 500 тисяч доларів. Фундатори КУМФ не можуть до безконечності провадити адміністративну поточну працю, а члени дирекції зайняті своєю професійною роботою. Слід, отже, шукати розв'язки, яка б, з одного боку, хоч би частинно звільнила фундаторів від виснажливої праці в КУМФ, а з другого боку застерегла громадську культуру українську установу від занепаду, забезпечила її безперебійну діяльність та дальший розвиток. Отож перед Канадсько-Українською Мистецькою Фундацією постає питання: Що далі?

Як вже було сказано, більшість сьогоднішнього складу Дирекції КУМФ, це ще професійно працюючі особи, і, як видно, жоден з її членів неспроможний під сучасну пору щодня займатися справами в Фундації. Кількамільйонна, якщо йдеться про вартість майна, установа вимагає, щоб про напрям її діяльності вирішувало якнайширше коло осіб, зацікавлених розвитком і збереженням українського образотворчого мистецтва. Дотеперішнє коло членів КУМФ не так вже велике. Саме тому Дирекція КУМФ маючи на увазі досі сказане, отже добро Канадсько-Української Мистецької Фундації, української громади, вирішила звернутися з закликом вступати в члени Канадсько-Української Мистецької Фундації. Йдеться нестільки про фонди з членських внесків, як про людську базу, котра, якщо буде широка, забезпечить повноцінну

правильну діяльність нашої культурної установи. Це повинно б здійснюватися на загальних зборах членів КУМФ, де накреслювався б напрям щодо загальної праці Дирекції і перед якими Дирекція звітувала б зі своєї діяльності. З широкого кола членів КУМФ у майбутньому можна було б вибрати такий склад Дирекції, який би забезпечив правильне керівництво Фундацією.

Наш заклик такий: Ставайте членами Канадсько-Української Мистецької Фундації в Торонто, візьміть на себе частку відповідальнosti за кількамільйонну установу, за її майбутнє. Станьте, від імені цілої української громади, співвласниками Канадсько-Української Мистецької Фундації.

d'Chameleon

Ladies Fashions & Accessories

жіночий одяг — штучна біжутерія — прикраси

2902 Dundas St. W. (west of Keele)
Toronto, Ont. M6P 1Z1

для читачів даемо знижку

Власник: Степан Кузик

Tel: 763-6674

PALADIN INSURANCE LTD

Тел. 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: доми, апартаменти, котеджі, автомобілі, торгові підприємства, каліцтво, життя! Також групова асеукрація!

3005 Bloor St. West
Etobicoke, Ontario M8X 1C3

(Bloor at Royal York Road)

Homeowners
Tenants
Commercial
Automobile
Life
Disability

ЩЕ ДО ПИТАННЯ, ЧОМУ АРХИПЕНКО НЕ СТВОРИВ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШІНГТОНІ

На жаль, це питання ю досі залишається не вповні з'ясованим, тож не дивно, що Юрій Соловій вертається до нього у своїй статті „Хто провадить кого?“ („Нові Дні“, жовтень 1988).

Святослав Гординський реагує на цю статтю в „Нових Днях“ за січень 1989 („Хто баламутить кого?“) чомусь в дуже подразливий спосіб. Можливо тому, що „...Комітет (пам'ятника Шевченкові) заплутав справу“, як висловився Яків Гніздовський.

До статті С. Гординського редактор „Нових Днів“, дає від себе короткий коментар. А я хотів би цей коментар трохи поширити, доповнити та ЩЕ РАЗ наголосити всю цю справу.

С. Гординський у довшій статті, надрукованій в „Сучасності“ за березень 1988, подає версію вияснення „чому Архипенко не створив пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні“, кладучи всю вину на самого Архипенка. Нібито Архипенко ставив такі умови, яких Мистецька комісія і КПШ не могли прийняти і мусіли оголосити „загальний міжукраїнський конкурс“ на проект пам'ятника. Крім турбот з Архипенком, С. Гординський згадує й Закон 86-749, який встановлює загальні правила щодо побудови пам'ятників у Вашингтоні і нібито не допускає пам'ятників модерністичного, абстрактного характеру. Закон є законом і було б добре, якщо б С. Гординський, для ясності справи, навів ласкаво місце того закону, де про це сказано.

С. Гординський твердить також, що тільки проект пам'ятника в реалістичному стилі був би схвалений українською громадою. А чому це млява українська громада мала б вирішувати про такі справи? Яка тоді роля залишається для Мистецької комісії, для чого ця комісія була створена? І чи ж не має слушності Ю. Соловій, коли твердить, що масове просвітнство у свій час „було в нас позитивним етапом, нині однак потрібна діяльність на найвищому щаблі задля нашого духовного росту ю задля світового престижу“.

Андрій Пащук, що був делегований в члені Мистецької комісії КПШ від Товариства Українських Інженерів, обізвався в журналі „Сучасність“ за вересень 1988 статтею „Чому Архипенко не створив пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні? II“. Він подає деякі інші інформації, ніж С. Гординський. Він пише, що була створена Мистецька комісія для того пам'ятника в такому складі: Святослав Гординський — голова, Йосип Гірняк, Іван Костюк, Михайло Кузьмович, Борис Ржепецький, Аполінарій Осадца і А. Пащук.

Ця комісія проіснувала понад рік. „На всіх її засіданнях велася палка дискусія в основному про те, чи доручити працю над пам'ятником Архипенкові, чи проголосити конкурс. Великими прихильниками замовити пам'ятник в Архипенка були Гірняк, Костюк і я, а спочатку також Осадца, але пізніше він змінив свою думку.“

С. Гординський мало згадує про працю тієї Мистецької комісії у своїй статті в „Сучасності“ і цілком промовчує її у статті в „Нових Днях“. Він „переска-

КРЕДИТОВА СПЛІКА

„БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте
всі свої фінансові потреби в
Кредитовій Спілці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto, 363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto, 763-6833
4196 Dixie Road, Mississauga, 238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough, 299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —
РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

ARKA LTD УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове
приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи,
вишивані блузки, кераміка, платівки та касети,
друкарські машинки, обручки й заручинові перстені,
різдвяні та великородні прибори, великий вибір
дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel: (416) 366-7061 Canada MSV 2B6

кує" цю комісію і пише тільки, що Комітет пам'ятника Шевченкові вирішив більшістю голосів (7:3) проголосити загальний міжукраїнський конкурс під наглядом українсько-американського жюри.

Андрій Пащук твердить, що ані він сам, ані інші члени Мистецької комісії нічого не знали про те, коли і де відбулося таке засідання КПШ, на якому рішено проголосити конкурс. А чайже простий здоровий глупц нам підказує, що передусім члени Мистецької комісії мали бути повідомлені та запрошенні на засідання КПШ, де рішалося про справу що належала до компетенції цієї комісії. Тож виринає багато досі нез'ясованих питань, що й довело до резигнації всіх членів цієї першої Мистецької комісії.

Тому, що А. Пащук згадує у своїй статті про Аполінарія Осадчу, п. Осадча виступив в журналі „Сучасність“ (жовтень, 1988) зі своєю статтею „Чому Архипенко не створив пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні? III“. Треба зазначити, що А. Осадча був і членом першої Мистецької комісії, і членом КПШ, що проголосив конкурс, а після проголошення конкурсу став також головою українсько-американського жюри. І він не пише, коли, де і як відбулося засідання КПШ, на якому рішено проголосити конкурс, але зате подає в своїй статті деякі дуже цікаві роз'яснівальні інформації. Він пише, між іншим, прямо, широ й одверто:

„...Аргумент, що коли б Архипенко створив пам'ятник, то у Вашингтоні була б репрезентована українська культура і мистецтво в особах Шевченка і Архипенка, мене зовсім не переконував... Крім того, пам'ятник Шевченкові роботи Архипенка відвідували б чужинці, щоб побачити працю Архипенка, а не Шевченка“ (підкреслення моє, — В.К.). „Так як у Філадельфії відвідують Архипенкового Соломона не ради царя Соломона, а щоб побачити твір Архипенка.“

Тож чи не в цьому „сук“? — питає слушно й цілком доречно редактор „Нових Днів“. І чи дивно, що в дусі еретичної думки, — як сказав проф. Г. Грабович, — можна припускати, що рішення відкинути Архипенка як автора пам'ятника Шевченкові було зроблене за здалегідь, обдумано іaprіорі? А те, що С. Гординський проголосує в своїй статті так дуже авторитетно, як святу правду, можна поставити під сумнів.

Що ж, — хай дехто тішиться і затирає руки з радості, що чужинці оглядають нині Соломона, а не Шевченка як твір Олександра Архипенка. Але українська громадськість повинна знати, що Архипенко створив Соломона вже після проголошення конкурсу на пам'ятник Шевченкові, створив з розчарування, огорчення і великого жалю, що українці не захотіли його Шевченка у Вашингтоні.

„...На кінець хочу сказати, що пам'ятник у Вашингтоні був продуманий і зреалізований його ініціаторами при ентузіастичній підтримці цілої американської України, як пам'ятник Шевченкові, найбільшому українському поетові-пророкові, і тільки Шевченкові“, — гордо заявляє А. Осадча в цитованій своїй статті.

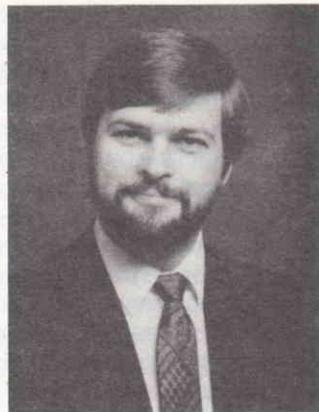
Аргумент, що коли б Архипенко створив пам'ятника Шевченкові, то у Вашингтоні була б гідно репрезентована українська культура і мистецтво в особах Шевченка і Архипенка — ініціаторів не переконав.

Так було змарновано віймкову нагоду для популяри-

АНДРІЙ ЛАТИШКО

ДОПОМОЖЕ КУПИТИ
або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми

Прошу телефонувати:

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

CHOLKAN CORPORATION • REALTOR
5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

ПЕТРО НАУМЧУК
досвідчений представник фірми

Tel:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY
ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО

продажає Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: 251-7626

Chevrolet

Oldsmobile

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та інші печива випікає

Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є Родина Вжесневських

— можна набути також ріжні українські
страви у нашій каварні

відкрито 7 днів у тижні!

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. 368-4235

засії нашої культури, нагоду, що вже ніколи не повториться.

Василь Качуровський

МАСОВА ПРОДУКЦІЯ МАЛЮНКІВ (13)

Не так давно, один з моїх добре знайомих, запитав мене щоб я дав йому мою професійну опінію щодо купна дуже гарного малюнка пензля якогось європейського мистця. На жаль, ім'я мистця мені не було знайоме. Не маючи можливості побачити малюнок, мені було дуже тяжко радити у цій справі. Але я поставив знайомому кілька питань, щоб могти скласти хоч якусь опінію. Питання були такі: ціна малюнка, хто його продає, якого розміру малюнок? Відповідь: ціна — \$65.00; продається в галерії нових малюнків, розмір 48 на 24 цалі.

Цих інформацій було досить, щоб зрозуміти, що мова не про якийсь забутій шедевр. Величина малюнка вказує на те, що в цім випадку кошти матеріалів та затруднення є більші, ніж зв'язані з малим малюнком. Розбивши основні видатки, зв'язані з продажем малюнка, ми прийшли до наступного висновку:

Галерія, де продається малюнок, має дістати принаймні 33% з продажної ціни. Це б виносило \$22.00, що зменшує вартість малюнка до 43.00. Переважно галерія дістає малюнки через гуртівню, яка теж дістає відповідну оплату. А треба ж додати видатки людині, що скуповує малюнки від мистців, видатки на пересилку, асекурацію, упакування та інше. Додаючи всі ці видатки, ми бачимо, що мистець залишиться за його працю, може, з \$10.00.

Кожний мистець, не зважаючи як він любить свою працю, має заробити собі на хліб щоденний. Він вчився роками, і сам працював над собою, щоб удосконалити свій фах. Звичайно, бере більше часу, щоб стати мистцем, ніж лікарем. Поза студіями, мистець мусить подорожувати багато, щоб змужніти і здобути правильне розуміння життя та речей, які його оточують. Самовиховання мистець завжди дорого обходиться.

Щоб створити оригінальний малюнок, мистець передумує кілька разів концепт свого задуму. Він часто робить кілька скетчів олівцем і кольорами.

Обдумує композицію і відповідний підхід для найбільшого враження. Мистеці може взяти від одного дня до кількох тижнів щоб тільки підготовитися до одного малюнка. Після того як він пройде крізь цю всю підготовчу працю, він зачинає малювати. Він може закінчити працю за кілька днів, але часто йому візьме кілька тижнів чи навіть місяців.

Я запитав свого знайомого:

— Чи Ви справді думаете що мистець буде працювати три або чотири тижні за десять доларів?

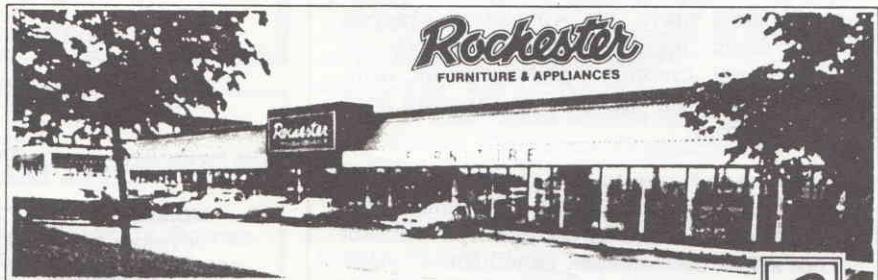
Як хтось хотів би собі замовити авто, складене з індивідуально і ручно виточених з металю частин, таке авто коштуватиме сотні тисяч доларів. Але авто збудоване серійно, конвеєрним способом, з величезним випуском тисячами, знижує пропорційно кошт продукції. Це саме трапляється з малюнками, які ми бачимо в продажі по низькій ціні. „Мистець“, якщо його так можна назвати, установлює у принципі конвеєр і має сотні однакових малюнків. Він може щось змінити тут чи там, щоб перебити монотонність своєї праці, або ужити навіть іншого кольору, точно так, як це роблять фабриканти автомобілів.

Його продукт є подібний до малюнка. Фактично багато людей обдурені, тому що цей мистець є добрым майстром і може дати своїй праці відповідні ефекти, що виглядають звичайній людині гарно. Але не шукайте в цих малюнках ані мистецтва, ані оригінальності. Це не є оригінальні олійні малюнки. Вони є масової продукції. В Сполучених Штатах продають їх мільйонами. Також туристи купують їх у більшості країн світу й згордістю привозять домів. Ці малюнки відіграють таку ж роль для мистецтва, як окис вуглецю для чистого повітря.

Навіть коли нам може бути приемно мати щось на стіні у себе в хаті або бюрі, де ці малюнки заповнюють пусті місця чимсь кольористим і навіть декоративним, то все ж таки, вони занечищують мистецтво та руйнують культуру.

Юрій Мошинський

- Спальні
- І达尔ні
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраси
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

Володимир БІЛЯЇВ

«ЗУСТРІЧІ І ПРОЩАННЯ» ГРИГОРІЯ КОСТЮКА

(Кілька думок з приводу книги спогадів)

Мемуари — унікальний жанр літературної творчості. Це не художня проза, — персонажі спогадів не народжені і не виплекані уявою автора або, якщо вони списані з натури, не пересаджені автором у іншу добу чи інше місце дії. Персонажі спогадів — це реальні люди, у спогадах розповідається про реальні події в контексті точно визначеного часу і конкретних обставин. Цією гранично спогади торкаються впритул журналістики. Та тоді як журналісти і коментатори зосереджуються на «історії в процесі її творення» — на живих людях, актуальних подіях — світ спогадів переважно далекий, давнину.

Відомо, що пам'ять здібна охопити весь пройдений певною людиною життєвий шлях, але, як запевняють психологи, вона також здібна на всілякі витівки. Наприклад, як твердять експерти, людська пам'ять спроможна «фільтрувати» уявлення про минуле, оцінювати людей і події з перспективи прожитого або під диктатом змін симпатій чи антипатій, переконань, прагнень, смаків тощо. Автори видатних спогадів признавалися, що найскладнішим у процесі їх писання було свідоме долання таєї «фільтрації», а тим самим долання опору, що його чинить час.

Імперативом спогадів було, є і либо завжди буде: наскільки їх автор уникнув процесу «фільтрації» і як точно він відобразив людей, події, власні помисли і вчинки? Чи вони постають перед читачем у їхній первородності такими, якими вони дійсно були, а не такими, якими автор їх бачить і змальовує з перспективи прожитого часу, з особистих міркувань (внутрішній елемент) чи з примусу обставин (зовнішній елемент)? Нещодавно в радянській періодіці я натрапив на кимось кинуту думку (з приводу появи вилучених свого часу розділів із надрукованих спогадів маршала Г. Жукова), що спогади всіх радянських маршалів, дожили вони до теперішньої гласності, доводилося б писати заново... Логічно це саме можна сказати і про надруковані перед добою гласності спогади радянських політичних діячів, учених і мистців. Написані під наглядом, оглядаючись через плече, яку вартість вони можуть мати як людські та історичні документи? Хібащо як гіркий коментар ліхоліття, в якому режим, ідеологія, страх і вигода гнули на свій лад навіть сильних талановитих людей...

Мірилом успіху мемуарного твору також було, є і либо завжди буде — чи нині завтра і завжди він цікавить і цікавитиме ширше коло читачів мас-

штабністю охопленого часу, кольоритністю зображеніх особистостей і вмінням автора розповідати?

З такими думками цей читач починав читати розкішно оформлені том спогадів Григорія Костюка «Зустрічі і прощання», книга перша. Чи зміст книги відомого літературознавця, критика і свого часу політичного діяча відповідатиме тим суворим вимогам жанру, завдяки яким можна подолати опір часу? Читаючи сімсот сорока трьох сторінкову книгу, я був охоплений піднесеним почуттям. Його переживають читачі, коли автор перевищує у своєму творі їх найкращі сподівання.

Книга «Зустрічі і прощання» складається з п'яти хронологічно поділених розділів. Вони обіймають тридцять дев'ять років восьмидесяти семирічного віку автора — від народження 25 жовтня 1902 р. до початку німецько-радянської війни 22 червня 1941. Від першого пробліску пам'яти чотирьохрічного хлопчика в подільському селі до думок зрілої людини, яка пройшла тяжкий шлях життя і несподівано опинилася перед катаклізмом, який назавжди змінить не лише його особисту долю, але й життя мільйонів людей нашої планети.

Дослівно кожний згаданий момент життя, так як і шістнадцять фотознімок, що ними ілюстрована книга. Г. Костюка, це незавжди відбиті негативи пам'яті, які він кладе на сторінки відтисками-знімками, не ретушуючи їх підмальовуючи їх. З безлічі розрізняючих, але тематично зв'язаних в одну цілість епізодів і образів у спогадах перед читачем постає і особа їх автора.

Григорій Костюк «Зустрічей і прощань» — це молодий український інтелігент, кровно й духовно пов'язаний з українським селянством у добу його (селянства) національного пробудження. Це ж переважно вони — діти української сільської і маломістечкової пробудженої стихії (дехто згірдливо міг би сказати — провінції) після нашої національної революції принесли до великих міст свою власну українську свідомість. До тих міст, які ще вчора переважно були твердинями великороджавної ідеї «триединості» чи «неподільності» Росії. У першому післяреволюційному десятилітті вони — діти українського села — своєю національною свідомістю і своєю вірою в українську державність назавжди підірвали російську великороджавну монополію на вогнища освіти, культури, науки та на державні й урядові інститути радянської України. Завдяки їм, а їх були таки мільйони — свідомих українських селян, робітників і інтелігентів — після поразки УНР Україну більшовики не перетворили у просто «сім губерній» Росії. Це завдяки їм Україна, хоч лише теоретично, хоч лише на папері, але все таки посідає статус «суверенної» республіки з усіма конституційними можливостями і перспективами, що випливають з такого статусу.

Отож і події, описані в першій книзі «Зустрічі і прощання», переважно відбуваються на різних етапах перших двох десятиліть УРСР. Світ Г. Костюка цих перших двох десятиліть — це світ студента ІНО, аспіранта, а згодом викладача ВУЗів,

молодого літературного критика, активного участника і співтворця тогочасного літературного процесу і, як випало на долю багатьох його колег і ровесників, світ підслідного у камерах і слідчих кабінетах НКВС та світ засланого за межі України. Це переважно світ літературний, світ живих постатей — від скромних і невідомих до яскравих і видатних. Автор виводить всіх їх на сторінки спогадів економно, не вдаючись до зайвої патетики, що її легко можуть викликати у менш вимогливого автора лише згадки про цих уже давно «канонізованих» творців української культури й духовості: М. Грушевський і Д. Багалій, М. Зеров і М. Хвильовий, М. Куліш і Г. Косинка, О. Вишня і І. Багряний, називаючи лише небагатьох... Однаке це не картина галерея заслужених покійників і, погані, не мавзолей. Читач баче їх вигляд, пізнає окремі риси їх вдачі, знайомиться з їх думками, з цікавими епізодами їх особистого і творчого життя.

Наприклад, хто б нам розповів, що Микола Куліш докладно знов не тільки службу Божу, але й надзвичайно вміло виспіував хорові партії, псальми тощо. Або про те як зродився образ Народного Малахія? Г. Костюк пригадує як про це оповідав найвидатніший український драматург ХХ ст.: «Йшов через сквер, де стоїть пам'ятник Пушкіну. Бачу — стоїть людина середнього віку, лагідного, боговіянного зовнішнього вигляду з піднесеною рукою й щось надхненно, але не голосно, промовляє. На певній дистанції від неї стоять декілька людей і з подивом спостерігають. Але людина, що промовляє, їх не бачить. Вона задивлена в безмежну «грубу даль». Я, каже Куліш, аж оставів від несподіванки — оце він! Мій Народний Малахій!... Саме таким я собі його вичарував. І годі. Образ було знайдено.»

Або про те, що молодий Іван Багряний — «юнак із світлим вихрястим чубом і зеленаво-сірими ясними очима» — був завзятим рибалкою, плавав як спортсмен і вмів напам'ять читати не лише свої короткі поезії, але й довгі поеми? Тепер зрозуміло, яку сильну пам'ять мав поет — адже вона зберегла все те, що він залишив нам у його післятюремній збірці «Золотий бумеранг»... Читаючи спогади Г. Костюка, приходиш до висновку, що властиво не залишилося в живих нікого із активних сучасників тієї доби, нікого із активних її учасників у галузі літератури — ні тут у діяспорі, ні там на нашому національному материкові — хто міг би написати подібні спогади. В цьому унікальність книги Г. Костюка.

Розповідь у першій книзі «Зустрічі і прощання» закінчується подіями півстолітньої давності. Проте, це дуже актуальна книга. Чому? По-перше тому, що нині на Україні загострюється увага на питанні втрати моральних і духовних вартостей. Та й не лише на Україні, — скрізь у розвинутих суспільствах, де соціальні зрушення і революційні перевороти в політиці, економіці й науці знеосіблюють людину, відривають її від споконвічного коріння та під покровом всеокупного «прогресу» перетворюють її у сироту, позбавлену духовного

родоводу. Спогади Г. Костюка допомагають українській людині пізнати виразний період своєї недавньої історії на найвищих ярусах творіння її культури, зокрема літератури. По-друге, актуальність цих спогадів наголошує той незаперечний факт, що на Україні, за дещо змінених політичних обставин у цілому Радянському Союзі, почався сміливий і копіткий процес розбирання глухих мурів, споруджених режимом протягом півстоліття довкола видатних постатей української культури. На Україні дедалі голосніше і відвертіше історики і літературознавці говорять про необхідність повернути в національний фонд культури всіх знищених і заборонених. Цю необхідність блискучо виконують спогади Г. Костюка.

Саме тому спогади Г. Костюка, як жодний відомий цьому читачеві твір, могли б знайти широке коло вдячних читачів на Україні. Не виключена можливість, що це може статися. Однаке це залежатиме від того як розвиватимуться події в Радянському Союзі, зокрема ж на Україні, які національні позиції відвойовуватиме й закріплятиме за собою сучасне українське суспільство на батьківщині. Це, так би мовити, політичний аспект спогадів видатного українського вченого і культурного діяча за межами батьківщини. Щодо художнього аспекту, «Зустрічі і прощання», на погляд цього читача, є безсумнівним успіхом, бо вони вводять сучасного (і майбутнього) читача у здавалося б минулий світ, але, доляючи час, з'єднують минуле й сучасне і тим самим стають також нашими зустрічами і прощаннями.

Спогади Григорія Костюка можна купити за 45 кан. дол. Замовлення слід висилати на адресу:

University of Toronto Press
Distribution Department
5201 Dufferin St.
Downsview, Ontario
Canada M3H 5T8

В США: Ukrainian Academic Press,
9631 South Yosemite,
Englewood, CO 80112, USA.

PRAGUE MEAT PRODUCTS

Tel.: 364-1787

638 QUEEN ST. W., TORONTO M6J 1E4

Продаємо відомі чеські вироби ковбас, шинок, бочків і свіже м'ясо!

Також домашнього виробу супи, іжу і печиво.
Зайдіть, переконайтесь!

Дмитро НИТЧЕНКО

ЯК РУСИФІКУЮТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ (Видавничі пляни на 1989 рік)

Тільки недавно пощастило дістати повний комплект каталогів 17-х видавництв, що працюють на Україні. Після аналізи продукції цих видавництв складається дуже невтішна картина. Дарма, що три чи чотири роки як почалась перебудова, а наслідки мало помітні: тільки у вісімох В-вах переважає кількість українських книжкових видань, а в деяких з решти українська книжка зведена нанівець, ніби це діється в минулому столітті за царських часів.

Тож недаром президент Української Академії Наук у Києві, академік Б. Патон та п'ять членів академії, з докторськими титулами так завзято виступали проти українізації, яку пропонує проект Ружу перебудови, проголошений на зборах численних учасників у Києві. Шило вилізло з мішка, коли довелось прочитати каталог Видавництва „Наукова думка“, де бачимо, що заплянували Академія Наук на чолі з Б. Патоном: із 623-х назов книжкових видань тільки 59 мають вийти українською мовою! А 564 — російською! Оце така перебудова!

Не відстає від „Наукової думки“ і в-во „Вища школа“, в каталозі якої із 522-х видань лише 45 українською, а решта російською мовою. І це так діють якраз ті наші інституції, які мали б найбільше дбати про мову, виховання, й душу українського народу — українську науку. Мимоволі хочеться запитати, для кого ж вони працюють? У каталозі багато навіть звичайних популярних видань, розрахованих на масового читача, друкують чомусь російською мовою.

Слідом за згаданими двома видавництвами, плеється ще й такі, як В-во „Урожай“, яке з 260 назов аж 162 заплянувало видати російською мовою. І це в той час, коли воно має завдання обслуговувати українське село, периферію. Де ж тут здоровий глузд? Чи це ще діє сталінсько-брежньовська мафія, що тримає курс на зросійщення населення? Таким шляхом ідуть і В-ва „Таврія“, „Техніка“, „Донбас“ „Політвидав“ і навіть „Радянська школа“, яка 50% своєї продукції плянує видати російською мовою.

Львівські В-ва „Карпати“ та „Каменяр“ мають невеликі пляни — одно 52 книжки, друге — 71, але їх вони заплянували по 11-12 видань російською мовою. А серед них така „актуальна“ річ рос. мовою, як „500 видов домашнього печенья“. Мабуть, боялися, що українські кухарі-кондитори та господині не зрозуміють українською мовою. „Каменяр“ навіть має в пляні видати відомий твір Н. Чернишевського „Что делать?“. Але питаетесь, чому не українською мовою? Якщо це друкають для Росії, то вона має свої ліміти на папір значно щедріші, ніж Україна, яка щороку має кризу з папером, а через

це друкають малими тиражами кожне видання. А Чернишевського заплянували 50 тисяч!

Трохи відрядніше читати каталоги Видавництва „Дніпро“, „Радянський письменник“, „Веселка“, менше — „Молодь“. Серед видань цих В-в бачимо такі цікаві твори, як Ліни Костенко віршований істор. роман „Берестечко“ та „Виbrane“, спогади про М. Коцюбинського, шість томів творів М. Старицького, „Літопис Самійла Величка“, літопис „Історія русів“ укр. мовою, А. Міцкевича роман „Пан Тадеуш“ в перекладі Масима Рильського, роман Яновського „Вершники“ англійською мовою, твори П. Куліша в двох томах, однотомник В. Винниченка, „Виbrane“ М. Драй-Хмари, тритомник творів Р. Іваничука, М. Стельмаха „Чотири броди“ роман, який не хотіли видати раніше, Ю. Мушкетика повісті „Селена“ та інші.

В каталогах і досі немає спогадів Вол. Гжицького, які були надруковані, але чомусь не вийшли в час падіння Шелеста. Немає жодного твору Б. Антоненка-Давидовича, хоч писала „Літер. Україна“, що цього року мають вийти його твори в 2 чи 3-х томах та збірник „Сибірські новелі“, який чудом урятувався. Немає й творів акад. Дм. Яворницького, не видають чомусь істор. роману П. Куліша „Михайло Чарнущенко“ та І. Нечуя-Левицького „Князь Єремія Вишневецький“ — рідкісний твір, який один раз був надрукований у творах письменника в 1965 році.

З цікавістю читачі придбали б і альбом Яворницького „Дніпрові пороги“, який був виданий двічі ще в 1929 та в 1930 роках. Лишився забутий історичний твір — повість О. Бабенка „Шляхом бурхливим“ про боротьбу козаків проти татарських нападів, та ще багато інших творів забутих або знищених авторів. Підсумовуючи цей огляд каталогів на 1989 рік, для доказу та наочності підкреслюємо, що протягом року має вийти лише 1171 книжка укр. мовою, але аж 1946 — російською. Це є глум над українською культурою й мовою!

Видавництва	Укр. мовою	Рос. мовою
1. Дніпро	195	28 книжок
2. Рад. письменник	169	21
3. Молодь	99	35
4. Урожай	98	162
5. Прapor	24	38
6. Веселка	70	34
7. Мистецтво	93	21
8. Радянська школа	91	89
9. Вища школа	45	502
10. Наукова думка	59	564
11. Карпати	50	12
12. Каменяр	60	11
13. Техніка	3	182
14. Донбас	5	76
15. Таврія	3	77
16. Політвидав	102	156
17. Укр. Рад. енциклоп.	5	4
Разом:	1171	1946

Коли порівняти ці дані з даними з каталогів 1962-71 років, то українських видань зменшилося з кілька разів. А коли підрахувати тиражі українських та російських видань, то ця різниця ще разочіща.

Так сумно виглядає цей „прогрес“ в протилежний бік в кількості видань українською мовою. Що ж до преси, то тут стан ще жалюгідніший: лише у 1963 році переведено аж 15 українських газет на видання російською мовою.

Михайло ГАВА

ДОБРИЙ ДОВІДНИК, ЯКИЙ ПОВИНЕН БУТИ ЩЕ ЛІПШИМ

У видавництві „Радянський письменник“ влітку 1988 року вийшов друком бібліографічний довідник „Письменники Радянської України, 1917-1987“ (автори-упорядники В.К. Коваль і В.П. Павловська). Тираж дуже маленький, всього 20 тисяч. Для п'ятидесятимільйонного населення України і близько трьох мільйонів українців, розселених по чужих країнах — це таки дуже мало.

Попередній довідник „Письменники Радянської України“ („Радянський письменник“, 1976) вийшов тиражем 32 тисяч. У ньому відмічено 820 письменників. Новіший довідник друкований на добром папері, у твердій полотняній оправі із золотим витиском, 701 стор., має 1.020 фотографій письменників.

Тож за дванадцять років зменшено тираж з тридцяти двох тисяч на 20, хоч письменників збільшилося на 260.

У слові до читача зазначено що для цього так потрібного довідника використано „особисті“ справи, які зберігаються в архіві Спілки письменників, біографії, написані більшістю членів спілки спеціально та деякі бібліографічні довідники, які виходили в різні роки в Україні.

За скучими рядками неповних фактів, цифр, назв, дат і подій літературного життя, оживають творці української літератури від революції 1917 року. Але далеко не всі.

У першій частині довідника подано розповідь про організаційно-творчу роботу Спілки письменників, а також інформацію про основні літературні організації, що діяли до першого з'їзду письменників України, обласні письменницькі організації.

Окремий розділ дає уяву про книжкові видавництва, літературно-художні журнали, а також газету „Літературна Україна“. Подано також перелік художніх творів письменників, відзначених всесоюзними та республіканськими літературними преміями.

Цікаву панорamu дають обласні спілки письменників.

Основна частина книжки — бібліографічні довідки про письменників, місця їх народження, освіту, громадську та організаційну працю, участь у війні, відповідальні державні та партійні позиції твори, нагороди тощо.

До довідника вперше додано імена багатьох ре-пресованих, призабутих і замовчуваних письменників, про яких молоде покоління майже нічого не знає. Дивно, що у довіднику не згадано деяких прізвищ, які були друковані у „час застою“, як М. Руденко, В. Сокіл та інші.

Всіх згаданих письменників у довіднику можна поділити для загальної орієнтації за такими категоріями:

Всіх разом	—	1624 членів
Членів партії чол.	—	738,
Членів партії жінок	—	42,
Поетів	—	636,
Прозаїків	—	529,

Інших (прекладачів, драматургів, літературних критиків, літературо-знаців та гумористів — 459

З сотень репресованих письменників згадано лише таких, як Блакитний Василь, Влизько Олекса, Вухаль Юрій, Гжицький Володимир, Драй-Хара Михайло, Загул Дмитро, Ірchan Мирослав, Йоган-сен Майк, Косинка Григорій, Крушельницький Антін, Куліш Микола, Підмогильний Валерян, Плужник Євген, Свідзінський Володимир, Семенко Михайло, Фальківський Дмитро, Хвильовий Микола, Бердник Олесь (якого поновили у Спілці письменників минулого, 1988 року) і ще декого.

За національністю трудніватають окреслити бо багато росіян пишуть українською мовою, а євреї часто мають українські прізвища чи літературні псевда, як Михайло Могилевич, Ольга Пархомовська, Ілля Стебун, Леонід Первомайський, Нatan Рибак, Матвій Талалаївський і ін.

Є письменники, які пишуть російською мовою, а мають українські прізвища: Василь Омельченко, Павло Омельяненко, Тарас Рибас, Василь Рибінець, Анатолій Романенко, Микола Тарасенко, Віктор Тимченко, Олександер Ткаченко, Юрій Чорний-Діденко, Юрій Мезенко, Руслан Головенко, Віталій Демченко й багато інших.

Прикро вражає, коли написано, що письменник „пішов із життя“, замість написати, що розстріляли чи на знак протесту сам застрілився. Чейже „піти із життя“ — це не піти з хати чи клуні...

Раніше таврували деяких письменників визначенням „націоналіст“, „ворог народу“, „контрреволюціонер“, „злісний ворог радянської системи“, а часто й „фашист“.

В новому довіднику про письменників цих злісих епітетів немає, але немає й об'єктивної згадки, наприклад, про постанову Виїзної Сесії Військової Колегії Найвищого Суду СРСР під головуванням В. В. Ульріха, Н. Ричкова та А. Горячева з датою 13 грудня 1934 року в справі двадцять вісімох українських письменників.

Обвинуваючи їх в „організації терористичних актів проти радянської влади“, суд присудив до розстрілу: Крушельницького Івана, Крушельницького Тараса, Сказинського Романа, Лебединця Ми-

хайла, Шевченка Романа, Карабута Анатолія, Сидорова Петра, Проценка Г.Н., Фальківського Дмитра, Косинку Стрільця Григорія, Оксамита Михайла, Щербину Олександра, Терещенка Івана, Буревія Костянтина, Влизька Олексія, Дмитрієва Євгена, Богдановича Адама, Бутузова Порфирія, Бутузова Івана, П'ятницю Володимира, Блаченка Якова, Польового Домініка, Хоптяра Івана, Борецького Петра, Лукіянова-Світозарова Я. І., Півненка Костянтина, Матіаша Сергія та Ляшенка Олександра.

Як подають „Вісті“ з 18 грудня 1934 року „вирок виконано“. Дуже потрібно зараз молодому поколінню знати хто ці двадцять вісім? „Шпигуни з-за кордону“, як про них тоді писали? У більшості — це ж чесні письменники і поети, які вірили „в загірну комуну“; вісім із них приїхали з Західної України будувати „Українську селянсько-робітничу державу“ з рідною мовою, культурою і державним самоуправлінням.

Радіємо, що у довіднику скромно згадано Фальківського Дмитра, Косинку Григорія, Влизька Олексія, але все ще стоїть болюче питання: а де решта?

Коли знімуть з них незаслужене тавро шпигунів, терористів чи просто заслону мовчанки?

Для кращого і лішого довідника, тиражем хоч двісті, а не двадцять тисяч, слід взяти пораду академіка Олександра Івановича Білецького:

„Думаю, — писав він, що було б дуже добре очиститися від будь-яких забобонів, що напослися на українську літературу 20-х років — літературу, яка, взагалі мала революційне спрямування, і відобразила спрямування, що володіли людьми тієї епохи — людьми, які, можливо, і не зовсім прониклися ленінськими ідеями, але які були одержими ленінськими почуттями.“

Ніби сьогодні сказано ці важливі слова і пора зробити з них висновок майбутнім впорядникам нового довідника, навіть по відношенні до тих письменників, що не були одержими „ленінським почуттям“. Доповнений і об'єктивно опрацьований новий довідник повинен мати згадки і про Чайковського Андрія, Кащенка Андрія, Маковея Осипа, Лепкого Богдана, Осьмачку Теодосія, Олеся Олександра, Винниченка Володимира, Снегірьова Гелія, Руденка Миколу, Багряного Івана, Клена Юрія, Гуменну Докію та про багато інших, яких промовчувано або невірно описано.

Помітно зрушення і посилення національної свідомості не тільки на рідній землі, а також між українцями в інших країнах. Молодь хоче знати історію свого народу такою, як вона справді була, а не обкроєною і пофальшованою. Хоче знати скарбницю української літератури з вкладом всіх письменників, а не лише тих, яких підбирали цензори. Рецензований довідник творився ще в часи „застою“. Сьогодні треба згадувати всі головні факти нашого нелегкого буття. Не можна обходити і замовчувати. Замовчувати це значить ки-

дати виклик перебудові й вільному демократичному вислову.

Треба, як пише тепер упорядчик довідника В. Коваль („Л.У. ч. 47. 88) „Щоб зітхнув нарешті „Іван“, який був і репресований, і стріляний, і вішаний, і битий, аби не пам'ятав свого родоводу забув свою мову і пісню, щоб не мав своєї історії. Морили його у двадцять першім і тридцять третім, тридцять сьомім і сорок сьомім, плюдували його душу в шістдесяті і сімдесяті ...“

Та як не ламали і „виховували“ його, він і в найтрудніші часи не пристосувався, беріг історію свого народу, і честь, і совість, і гідність свою людську...“

Ці рядки багатьох наснажуватимуть вірою у краще „завтра“ на рідній землі України, а тим часом надію на появу нового, повного довідника українських письменників, що й появиться тиражем гідним 50-мільйонового українського народу.

ДВА КОЛЬОРИ

Роздуми після концертів

От і відбуло Торонто дві події в його культурному житті — виступи київських артистів Ніли Крюкової та Галини Менкуш, які привезли моновиставу „Маруся Чурай“, та фольклорного ансамблю з Лемківщини „Ослав'яни“.

Концерти цих колективів проходили з великим успіхом, хоча їх ні за якими ознаками не можна поставити поруч. „Маруся Чурай“ — високе мистецтво, одна з тих культурних вершин, якими сьогодні гордиться українське театральне мистецтво. Недаремно в Україні і сама поема Ліни Костенко, „Маруся Чурай“, і її виконавиця Ніла Крюкова відзначенні найвищою мистецькою нагородою — премією ім. Т. Г. Шевченка.

Що в цього геніяльного літературного твору щаслива доля — не скажеш. Опублікований 1979 року, він відразу ж був сприйнятий властями насторожено. Але пощастило йому в тому, що була в Україні артистка, яка одухотворила легендарну Марусю Чурай. Для Ніли Крюкової — народної артистки України, майстра художнього слова з Київської державної філармонії, це була не просто роль, а самовираження. Навіть доля її в чомусь схожа з долею героїні літературного твору. І Маруся і Ніла Крюкова з Полтавщини, і та і друга пережили гірке кохання, обидві поетичні і співучі, вродливі і тонкі душою.

Ніла Крюкова разом з бандуристкою і співачкою львів'янкою за походженням, Галиною Менкуш, яка володіє чудовим „драматичним“ сопрано, почали готувати моновиставу за повістю „Маруся

Чурай“ відразу після її опублікування, і ранньої весни 1981 року кияни чекали прем’єри. Та вистава не відбулася — дирекція філармонії, не без вказівки „згори“ зірвала її. Тоді, пам’ятається, в Києві був великий скандал, директор Філармонії одержав ляпаса від Ліни Костенко... І „Марусю Чурай“, образно кажучи, посадили в темницю на довгі роки. (Не зважаючи на високу оцінку твору академіком М. П. Бажаном — Ред.)

І лише коли в Радянському Союзі повіяло свіжими вітрами, вистава відбулася. То було навесні 1987 року. Хотілося б поділитися враженням, як сприйняли кияни „Марусю Чурай“ після довгого мовчання.

У той вечір перед входом до філармонії люди питали зайового квиточка. Але питали не так бойко, як на концерт естрадного співака, а якось стищено і несміливо. У біlostінній залі Філармонії теж не було звичного перед концертом пожавлення. Розсідалися в тихому і якомусь урочистому очікуванні.

І ось на сцену вийшла „Маруся Чурай“ — Ніла Крюкова, і Галина Менкуш — слези і пісня Марусі. Здавалося, ніби сама історія заговорила до нас. Вона будила в душі дивні, ніби давно пережиті почуття, ніби раптом спливла в нас пам’ять предків. Атмосфера в залі ставала щораз більше намагченою, в повітрі, здавалося, ніби витає якийсь дух єдиння.

Слід сказати, що на цю першу виставу прийшов, певно, увесь цвіт української інтелігенції. Багато хто плакав. В ті дні ми були особливо вразливі, бо вже сталася біда в Чорнобилі.

З тих пір кожна вистава „Марусі Чурай“ ставала подією в Україні. Не всім бажаючим щастливо попасті на концерт.

І ось мистецтво такого високого гатунку мали можливість бачити в Канаді. Несправедливо було б назвати нашого глядача непідготовленим до його сприйняття. З України до нас не раз приїздили найкращі співаки, танцювальні і хорові колективи. Але якщо порівняти, з яким ентузіазмом приймали фольклорний ансамбль „Ослав’ян“, яка кількість людей ішла на їх концерт, в якій залі вони виступали і навіть ціни на квитки, то в порівнянні з усім цим доля „Марусі Чурай“ у Канаді могла б бути крашою. Так, Ліна Костенко написала свій роман у віршах не для розваги, і Ніла з Галиною не віселили людей зі сцени. Вони давали великої роботи для серця, розуму і сумління. Це — інтелектуальне мистецтво, і його не можна поставити в один ряд ні з яким іншим.

І якщо ми сьогодні згадуємо його в одному контексті з „Ослав’янами“, то тільки як в противагу. „Ослав’ян“ — це сільська самодіяльність, наївна, і щира, як і сам народ. Їх виступи позбавлені будь-якого артистизму, фахової підготовки. Вони — „натуруальні“, і це їх рятує, бо претензії на професіоналізм зробили б їх смішними. Виришивши у велике турне по Америці, вони це добре усвідомили. Гопаки, гопаки... Скільки вже їх перетан-

цьовано на канадській сцені! Професійні гопаки з цирковими трюками і простенькі, сільські, як у „Ослав’ян“... Чоловік, який сидів поруч на концерті, висловився вголос: „Та я ж колись сам так танцював!“ Так, лемківці сколихнули спомини в душі, і через це всі так щиро аплодували їм. (Бо ніде правди діти — сільська самодіяльність значній більшості з нас нашим душам усе ще близька і ... зрозуміліша — Ред.)

„Маруся Чурай“ і „Ослав’ян“ — мов два кольори на наших вишивах, хоч і не однакового мистецького рівня. Червоне — то любов, а чорне — то журба. Вони завжди ідуть поруч у нашого народу.

Раїса Галешко

ЗАВВАГИ ДО ЗМІСТУ „Н.Д.-в“ З БЕРЕЗНЯ 89

Гратулюю за портрет Шевченка на обкладинці! Найвищий час представляти Шевченка як культурну людину! Дуже ладний образ поета дав нам єпископ Іннокентій з Чікаго в одному числі „Зорі“. Стор. 19. „Туреччина“. Мій Батько був лікарем в ранзі капітана в турецькій армії в роках 1893-97, виганяючи в околиці Едренег (Адріянополя) холеру. В р. 1910, будучи лікарем в Галичині, затужив за Туреччиною і поїхав на короткий час туди. Мене взяв зі собою! Пригадую собі, як переходячи вулицями Адріянополя ми завважили „дентиста“, що на вулиці таки виконував свою практику. При кріслах мав кошик — в ньому повно вирваних зубів! Це є причина, чому не можу їсти „папкорну“ в Америці: занадто пригадує оцей кошик, точніше його зміст!

Стор. 27. „Чому“. Назвисько чеської чемпіонки НАВРАТИЛОВА походить від назвиська НАВРАТИЛЬ, не Навратілов. Таких закінчень (чол. роду) чеська мова не знає. Отже: Поспішіль, Поспішільова, Кратохвіль, Кратохвільова, Мартинець, Мартинцова, Тата Безушки, Мамінка Безушкиова ітд.

Стор. 28. „Відродження“. Д-р Роман Несторович в Перемишлі був головою Відродження і лікарем „відродження“! Це була в Перемишлі популярна анекдота.

Стор. 31. Календар. Стаття добре. Шиприкевича є дуже на часі. Старий Стиль не згодний з астрономічними появами!

А стаття добре. Шевченка є ще більше на часі!

Ще раз „Туреччина“. І турків, і фінляндців вирятували (від окупації і революційної облуди — Ред.) генерали, а не прaporщики!

Щиро здоровлю:
Юра Яремкевич

Шановний Пане Інженере!

Щиро дякуємо, що завдали собі труду відгукнувшись на березневе число „Нових Днів“ та ще й вклади пожертву на пресовий фонд. Доброзичливі листи допомагають редакторові, співробітникам і читачам. Ваші завваги про мову надрукуюмо в наступному числі журналу. — Ред.

ЖИВЕ ДЕРЕВО МОВИ УКРАЇНСЬКОЇ (IV)

Скільки правописів української мови?

„Ви забули, що... фонетика таких слів, як план, блок, лава, планета — вимагають твердої вимови? Ваше заплянування чуже самій природі української мови...“ — з листа В. Остапенка до УВАН, опублікованого у „Нових Днях“, номер 401-402/1983.

„Якщо справді такі вимоги української мови щодо „л“ у позичених словах, то будьте послідовні, шановний авторе листа, і не кажіть, і не пишіть ілюзія, а пишіть ілузія, не пишіть Фінляндія, а пишіть Фінландія, не кажучи вже про бідну пляшку, яку треба було б писати плашка...“ — з відповіді проф. Ю. Шевельова на того листа, опублікованої там же.

З наведених цитат видно, що В. Остапенко — прихильник так званого „київського“ правопису, а проф. Ю. Шевельов — „харківського“. А є ще такі, що не визнають в українській мові ні „київського“, ні „харківського“ правописів, от хоч би випускники Академічної гімназії у Львові, для яких вона завжди була і залишилась „гімназією“, або „Свобода“ та інші часописи в діаспорі, які, всупереч обом названим правописам, вживають абревіатуру ЗСА, деякі ЗДА, замість США, вони ж пишуть Бразилія, Аргентина тощо.

Отже в українській мові не один правопис! Це феномен серед сучасних культурних націй. Тих правописів в українській мові щонайменше два, а побіч них безліч „власних“ правописів, творених на засаді: „В нас так писалося“. Це абсолютно ненормальна для розвиненої сучасної української мови річ! Чи цей стан сприяє українській мові, чи він сприяє культурній уніфікації нації? Питання риторичні, бо не треба ніяких доказів, щоб дати на них негативну відповідь. Стан тим тривожніший, бо проф. Шевельов стверджує, що „Найбільше болить авторові листа той мовний і правописний стандарт, якого як правило дотримується Академія в своїх україномовних виданнях і в своїй поточній праці“. Отже й Академія (УВАН) вживає „харківський“ правопис як правило, що означає й винятки від того правила. В якому напрямі винятки? Напевне не в напрямі уніфікації правопису, а далішого поглиблення правописної анархії.

Політичний аспект правопису

Нам, мабуть, треба таки погодитися з обов'язуючою тепер в СРСР дефініцією нації, за якою, пригадаймо ще раз, „Нація — конкретно-історична форма спільноті людей, об'єднаних єдиною мовою і територією, глибокими внутрішніми економічними зв'язками, певними рисами культури і характеру“ („Український Радянський Енциклопедичний Словник“, т. 2, стор. 594, підкреслення мое — В.П.). Ця дефініція настільки поширенна в Україні, що годі, якщо йдеться про широкі маси, говорити про іншу.

З наведеної, і цілком прийнятної для українців дефініції нації, виникає, що першим атрибутом нації є єдина мова, за якою, зрозуміла річ, повинен стояти один правопис. Можна навіть говорити про засаду: одна нація — одна мова — один правопис. Будь-які відхилення від вказаної засади ведуть не до уніфікації, не до єднання, а до такої чи іншої дезінтеграції нації, хоч би тільки під правописним оглядом.

Треба думати, що і В. Остапенко, і проф. Шевельов досконало знають справу зміни російського правопису, яку уведено в дію зараз після Жовтневої революції. Зміна російського правопису була настільки радикальна, що аж шокуюча. Однаке, власне з огляду на засаду: одна нація — одна мова — один правопис, всі росіяни, починаючи від старої заробітчанської чи релігійної еміграції, через білогвардійських офіцерів, до Російської Церкви — достосувалися до уведеного після революції правопису. Теж у польській мові майже напередодні війни змінено правопис, до якого не вспіли призвічайтись ті, які після Другої світової війни опинилися за океаном. Однаке вся польська еміграція вживає діючий тепер у Польщі правопис.

А наша правописна анархія роз'єднує українців, от хоч би В. Остапенка (й інших прихильників київського правопису) і проф. Ю. Шевельова (і всіх прихильників харківського правопису), не говорячи вже про менші, але зате численні групи прихильників „своїх“ правописів.

З огляду на те, що прихильники кожного з тих правописів можуть сказати: Приєднуйтесь до нашого правопису, то й не буде правописної анархії, тож до такого dictum треба б сказати кілька речень, та про це — далі. Загально, однаке, слід зуважити вже тепер, що діасpora не має абсолютно ніякого впливу на застосування такого чи іншого правопису в Україні, отже на понад 40 мільйонів, які користуються київським правописом. Ergo: Тільки прихильникам київського правопису слугжить право ставити питання приєднання до того правопису. Така вимога абсолютно реальна й веде до мовної і правописної уніфікації, отже до культурної консолідації нації. А це, з політичної точки зору, — неабияка справа.

Лампа чи лямпа — русифікаційні заходи?

Аргумент проф. Шевельова у цій справі не витримує критики. Він пише у згаданому листі про нелогічність домагань В. Остапенка, бо, мовляв, йдучи за його розумуванням, слід би писати пляж, а не пляж; плашка, а не пляшка тощо. Але ж, йдучи тоді далі, за проф. Ю. Шевельовим, слід теж писати дипломат (лат. diploma), лябр (від лат. laurus), також Лябрін, лягинський (від latinus), люнатик (від лат. luna — місяць) тощо. Тут проф. Ю. Шевельов, замість того, щоб у дискусії з В. Остапенком подати переконливі аргументи, стверджує, що: 1) „Могла б бути ще одна можливість — прияти правопис, законодавчо запроваджений на Ра-

дянській Україні. Але він, як це знає кожна дитина (підкреслення мое — В.П.), русифікований і розрахований на зміни у самій мові”; 2) „І є неписана засада радянської мовної політики: українська мова не має права на власні форми чужомовних слів. Усі (підкреслення мое — В.П.) чужомовні слова повинні мати російську форму“.

До пункту першого ще повернемось, коли говоримо про значення правопису для мови, не звертаючи уваги на неповажний „аргумент“, що, мовляв, „кожна дитина знає...“. Щодо пункту 2. можна лише сказати таке: а) не слід забувати, що, з огляду на історичну ситуацію України, яка в час бурхливого розвитку індустрії знаходилась, у більшості, під російським пануванням, велика кількість іншомовних слів прийшла в українську мову через російську; б) українська мова, побіч російської і білоруської, належить до східнослов’янської підгрупи мов, тому вона, природно, має право бути більш схожою з російською, ніж, скажімо, польською; в) неправдою є що за сучасним київським правописом усі чужомовні слова в українській мові повинні мати російську форму. Ось негативні приклади — на першому місці російські слова, на другому українські відповідники: **диакон** — **диякон**; **плотник** — **тесля (стельмах)**; **бутилка** (англ.) — **пляшка** (нім.) арест — арешт; поча — пошта; **мілліард** — **мільярд**; **клемма** — **клема**; **клас** — **клас** і тисячі інших.

Як показує Олекса Синявський у нарисі „Коротка історія ‘Українського правопису’“ („Сучасність“, номер 1-2/1982), справа твердого і зм’якшеного „л“, отже „ла“ (лампа) чи „ля“ (лямпа), не була зовсім очевидною і що вона була проголосована наддністрянцями (багатосотлітні впливи польської мови) проти наддніпрянців, які не були такі одностайні, як „західняки“, а з-посеред 60 відповідей лише шість опитуваних висловились за послідовне вживання „ля“ (лямпа).

Власне з обґрунтування О. Синявського виникає, що цілій Наддніпрянщині притаманне тверде „л“ у словах типу **лампа**, **клас**, **блок**, **планета**. Це розуміють ті, хто знає фонетичну вимову центральних районів України, а не є упереджені до русифікаційних впливів. Тверде (і середнє) „л“ є настільки притаманне українській мові, наскільки воно чуже німецькій (пам’ятаєте: льошка, льошадь). І польська вимова українського (східнослов’янського) твердого „л“ (l) протягом останніх десятиріч цілковито завмирає, прибираючи форму „уА“, так, що польське **łyżka** тепер звучить як **uYSZKA**, а, російська **балалайка** як **БАуАуАЙКА**. В польській мові тверде „л“ за 10-20 років зникне зовсім. Отже воно, як властиве східнослов’янській підгрупі мов, близче українській мові, ніж “l” польське, чеське чи німецьке.

Зрештою, тепер у цілій Україні, отже й у Західній Україні, в освічених колах українців не почуете **лямпа**, тільки — **лампа**.

(Закінчення в наступному числі)

ПРО ЗАБУТЕ 150-ЛІТТЯ

Слідуючи за культурним життям нашої еміграції, на жаль, ніде не згадувалось про відзначення 150-ліття з дня смерти батька новітньої української літератури — Івана Котляревського, який помер у своїй рідній Полтаві в 1838 р.

Відзначило цю дату, мабуть, лише Братство св. Покрови при Катедральній парафії в Ессендоні, Австралія, для українців великого Мельборну.

Художній вечір, присвячений творчості Івана Котляревського відкрив Ф. Габелко. „Слово про Котляревського“ прочитав на академічному рівні п. Григорій Вишневий. (Тому, що мистецька програма була дуже широка, ми згадаємо тільки імена виконавців, якими були: Анна Цибульська, Стефанія Ковалик, Марко Кандиба, Ігор Якубович, Рената Якубович, Людмила Березняк, Григорій Бerezняк, Mira Хмельницька, Людмила Максимішин, автор цього допису Федір Габелко і Аансамбль Бандуристів ім. Лесі Українки під керівництвом д-ра Ігоря Якубовича — Ред.).

Прикрасою сцени був великий портрет Івана Котляревського, намальований маестром Василем Цибульським. По закінченню концерту, присутніх частвали чаєм та солодкими печивами трудолюбиві сестриці Катедральної парафії.

Про Івана Котляревського, твори якого побіч „Кобзаря“ Т. Шевченка та „Історії Русів“, мали найбільший вплив на розвиток української національної думки, написано дуже багато, його життя і творчість вивчають у кожній українській школі.

Все ж таки, з уваги на наші життєві умови, варто дещо пригадати.

В добу Котляревського в м. Полтаві не було ні бібліотек, ні книгарень, ні театру. Полтава була позбавлена всього культурного життя в порівнянні з іншими губернськими містами.

I. Котляревський своєю жертвою працею виховника бідних дворянських дітей викликав до себе симпатію губернатора М.Г. Рєпіна, який належав до любителів культури і сприяв Котляревському у його мрійних намірах — створити український театр. I таки дістав дозвіл заснувати „МАЛОРОСІЙСЬКУ ОПЕРУ“. Тоді I. Котляревський ночами не спав і незабаром закінчив свою п’есу... У вересні 1818-го року, перший раз в історії український театр м. Полтави поставив оперу „Наталка Полтавка“, і з цього часу I. Котляревський став директором цього театру.

Довго не сходила з сцени „Наталка Полтавка“, бо вся Полтава і її околиці хотіли побачити твір полтавця і рідну Полтавку...

Незабаром I. Котляревський написав для свого театру ще одну жартівливу п’есу „Москаль — чарівник“. Після цього популярність українського театру все більше поширювались. Ця театральна подія з „НАТАЛКОЮ ПОЛТАВКОЮ“ та наполегливою працею Котляревського увійшла навіки в історію м. Полтави, як рівно ж і всієї України.

З „Енеїди“ наша тодішня інтелігенція — міщани, дворяні, канцеляристи мали нагоду пізнати красу і багатство української мови, бо ж лише вони мали, якусь, освіту і могли читати „Енеїду“. Неосвічені українські маси пізнали Котляревського і багатство української культури з невмирущою „Наталки Полтавки“ та „Москаля — чарівника“. Особливо „Наталка...“ промовляла до душі кожного, хто почував себе українцем...

В національному освідомленні українського народу, в той час — в добу Котляревського УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ВІДІГРАВ ОСНОВНУ РОЛЮ. Бо ж отої неписьменний селянин із театральної сцени почув чарівну українську мову, побачив свої рідні традиції і звичаї та її свої ж національні строї.

Отої селянин, так зв. „малорос“ побачив і відчув душевно, що великорос нічим не є ліпший від малороса, а після театрального виховання з любов'ю до всього українського, він став рахувати себе вищевартнішим від великороса...

Завдячуючи жертвенній праці І. Котляревського, в українській нації народились рідні письменники — театрали: Кропивницький, Старицький, Карпенко-Карий і інші та інші театри, що стали основою школою національного виховання української людності.

В цьому НАЙБІЛЬША ЗАСЛУГА Івана Петровича Котляревського.

Коли наші політики нарікають на малу національну свідомість українського народу під час Першої світової війни, то МУСЯТЬ ЗАПАМ'ЯТАТИ, ЩО КОЛИ Б ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ РЕВОЛЮЦІЄЮ НЕ ІСНУВАВ В УКРАЇНІ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР, ми б у час ВІЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ — НЕ МАЛИ Б І ТОЇ ЧАСТИНИ СВІДОМИХ УКРАЇНЦІВ, ЩО МИ ЇХ МАЛИ І ХОЧ НА КОРОТКИЙ ЧАС, АЛЕ ЗДОБУЛИ УКРАЇНІ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ...

Бо ж хто міг промовляти до національної свідомості української душі? Преси своєї не було, рідної церкви не було, рідної школи не було, все державне урядування відбувалося чужою російською мовою. То ж звідки могли появитись свідомі українці після довговічної жорстокої окупації й нищення всього українського.

Тому, відзначаючи 150-ліття з дня смерті Івана Котляревського, ми повинні були відзначити й 170-ліття створення першого українського театру в місті Полтаві.

При цій нагоді треба пригадати нашим громадським і політичним провідникам, що злочинне занедбання українського театру на еміграції (аматорського і професійного!) — це велика національна шкода в національному вихованні наших поколінь у діаспорі.

Ф. П. Габелко

— Бачиш, Микольцю, під цим деревом ми вперше зустрілися. Пам'ятаеш?

— Пам'ятаю. А там, бачу, знову якийсь необачний бідолаха жде.

СТАРІ ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ

МОДЕРНА ЖІНКА

— Ну, як почуваєшся у подружжі зі своїм доктором?

— Знаєш, якби я мала сказати правду, то мусила б збрехати.

ОЙ ТІ ЖІНКИ!

— Ви три рази однієї ночі вломилися до магазину? Що ви вкрали?

— Тільки одну скуню для моєї жінки, пане суддя, але я мусив два рази її відносити.

ДВІ ДУШІ — ОДНА ДУМКА

— Ганусю, я ношуся з одною справою, яку я вже давно хотів тебе спітати...

— Питай, Павлусю, я уже давно хотіла тобі на це відповісти.

У ТЕАТРИ НА ПРЕМ'ЄРІ

Пані радникова звертається до своєї сусідки:

— Знаєте, пані, я гадаю, що ця п'еса зовсім не надається на прем'єру.

У РЕДАКЦІЇ

— Ваша стаття дуже цікава. Однак прошу її переписати і почести змінити так, щоб кожен ідіот її зрозумів.

— Перепрошую, котра частина статті незрозуміла для пана редактора?

МАЄ ЖУРБУ

— Чого він такий сумний?

— Бо його наречена вийшла заміж.

— Бідачисько! Такий опущений, самотній.

— Який самотній? Вона ж за нього вийшла.

ПРАКТИЧНИЙ

— Бабуню, ти завсіди говориш, що за зло треба віддячувати добром.

— Так, мій коханий.

— Ну, дістану від тебе золотого — я розбив твої окуляри...

ПРОТЯГИ

— Жити обридло! Усе на протязі і на протязі!

— Зачиняйте двері і вікна, та її не буде протягів.

— Тут не такі протяги. Щоденно одержую листа: «Якщо на протязі трьох днів не заплатите» і т. д.

ЯСНО, ЯК НА ДОЛОНИ

Жінка до чоловіка:

— Йди до кухні, там у шафі стоїть пляшка з-під оцту з написом «Бензина», у ній є спирт, але понюхай, бо то може бути нафта.

ПОХОРОННА ПРОМОВА

Один священик мав похоронну промову. І почав так:

«Дорогі браття і приятелі! Одні говорять про померлого добре, другі — зло. Лишімо його таким, яким він є, і ходім на поминки. Закуска стигне. Амінь.»

КОСМІЧНЕ НАРОДЖЕННЯ

Вчені лише могли теоретично обґрунтувати оригінальність ПУЛЬСАР-ів, цебто таких небесних об'єктів, що характеризуються неймовірною згущеністю, швидкістю кружляння навколо власної осі та швидкістю блискання (появи та зникнення) яке відбувається в одну мільйонну часточку секунди. Тепер немов би загадковість про них вирішена. Кілька тижнів тому група світових астрономів повідомила, що вони знайшли ПУЛЬСАР, який виплив з порохової хмари, що залишилися з Супернова 1986A, гігантичної зірки, яка розірвалася приблизно 170.000 світлових років від Землі і вперше була помічена два роки тому.

Астрономи давно вірили в те, що ПУЛЬСАР-ів утворюються стелларовими вибухами. Ale дотепер гадали, що ПУЛЬСАР не можна побачити зразу після його утворення. Перший з них був знайдений у 1967 р., його радіосигнали були такі регулярні, мов би їх утворювала якась цивілізація з іншої планети. Тепер же їх нараховується кілька сотень.

Через те, що ПУЛЬСАРИ „молоді“ — їхні кружляння навколо власної осі неймовірно швидкі, а їхні дні вимірюються одною тисячною секунди. Екватор Землі має швидкість близьку до 1600 км. на годину. ПУЛЬСАР-ів же екватор матиме швидкість 320,000 км на годину. З погляду наших фізичних законів такий об'єкт не може існувати, бо він знову розпорощиться в порохову хмару. Ale він має таку густоту матерії, що на нашій планеті чайна ложечка її важила б 300,000 тонн. Це значить, що там є неймовірно велике тяжіння (питома вага) до центру того об'єкта, яке і утримує його від розспороження.

(За „Тайм“ подав Ю. Старостенко)

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПОМЕР Д-Р ОСИП ФУНДАК

Ще 1-го грудня 1988 р. помер у Лондоні бл.п. д-р Осип Фундак, заслужений суспільно-громадський діяч на еміграції.

Покійний народився 24-го грудня 1914 р. у селі Терло Добромильського повіту, Львівської області.

Вже як студент Берлінського університету, брав участь у суспільно-громадському житті в Німеччині, а після закінчення студій обирається членом управ різних українських організацій.

Друга світова війна застала його у Німеччині, де він працював на різних посадах приватного характеру, а рівночасно був Генеральним секретарем Української Громади в Німеччині. Був також членом інших українських товариств, які займалися допомогою українським полоненим і втікачам.

Коли на початку 1947 р. д-р Фундак приїхав разом із переміщеними особами до В. Британії, він відразу увійшов у контакт з існуючим тут Союзом Українців у В.Б. і був іменований його Окружним Мужем Добір'я.

На Загальних зборах СУБ у березні 1949 р. Покійний був обраний Головою СУБ і впродовж наступних 4 років переобирається щороку на цей пост.

Покійний був третім з черги Головою СУБ від часу його заснування. Під проводом першого Голови СУБ посла Микити Бури (1945-1947) СУБ здобув тривку і сильну підставу існування, придбав власний дім у Лондоні та отримав реєстрацію в англійських властей як спілка, ставши від нікого незалежною суспільно-громадською організацією, чого тоді ще не осягнула ніяка інша еміграційна група у Великій Британії. Під проводом сотника канадської армії Богдана Панчука (1948 р.), завдяки його динамічній вдачі, Централья СУБ була розбудована до таких форм, які вона має ще й тепер та перебрала всі його зовнішні зв'язки.

А під проводом д-ра О. Фундака СУБ не тільки зафріпив досьогодні успіхи, але й далі розбудував і помножив.

Вічна йому пам'ять!

Теодор Данилів

ПОМЕР ВОЛОДИМИР ДОВГАНЮК

Повідомляємо наших Читачів, що 28-го березня 1989 р. несподівано помер в Торонті, в наслідок серцевого приступу бл.п. **ВОЛОДИМИР ДОВГАНЮК**.

Покійний був відомим актором та режисером і душою популярного театрального ансамблю «Заграва». За свою довголітню мистецьку акторську працю був неодноразово відзначений різними нагородами, а очілюванім ним театральний Ансамбль — став одним з найкращих етнічних драматичних колективів.

Народжений в 1918 році в селі Волківці, на Тернопільщині, попри свою акторську діяльність, працював бл.п. Володимир Довганюк в друкарні Видавництва «Гомін України».

З відходом у вічність Покійного українська громада втратила широкого патріота, добру людину й талановитого актора-гумориста.

Вічна йому пам'ять!

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

**УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТИ**

- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
- імпортований і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел.. вдень — 691-5712 івечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО „ЖИВЕ ДЕРЕВО МОВИ УКРАЇНСЬКОЇ“ І ІНШЕ

Вельмишановний Пане Редакторе!

Перш за все я вимушений висловити свій жаль з того приводу, що Ви, всупереч моєму застереженню і Вашої на це згоди, змінили правопис моєї статті, яка торкається саме правопису. Я, пишучи статтю за так званим „київським“ правописом, хотів, крім іншого, показати, як за ним звучить писане слово, хотів показати, що воно зовсім зрозуміле. А тим часом...

У статті на стор. 26, у розділі „Процес творення української національної мови“, у першому речені другого абзацу пропущено істотні слова, а саме: після „білоруська мова“ має бути ще: („період Великого Литовського Князівства), польська“, після чого йде дата (1340). Це пропущення настільки істотне, що може вказувати на незнання основних історичних процесів. Прошу ласково опублікувати це доповнення.

Також на стор. 26, передостанній абзац першого розділу, непотрібно вставлено кому, яка робить речення несугарним. Йдеться про кому після слова „як найвища“. Кінець речення має форму: „...тільки нація, як найвища форма спільноті людей, завершується державою“. То нашо ж кома після „як найвища“?

Користаючись нагодою, дозвольте ще й інші мої зауваження, а саме: У березневому (1989) номері Ви публікуєте матеріали з радянської преси, виправлючи (частково) їх мову, зокрема міняєте „г“ на „ѓ“. Це, мабуть, без зазначення, що такі зміни зробила редакція, не відповідає журналістичній етиці. У статті „Останній шлях Кобзаря“ не подано джерела, з якого передрукований матеріал.

І ще: чому Ви пропускаєте такі неправописні форми, як „ггієна“, замість правильного „гігієна“, а також „дентистика“, замість правильного „дантистика“ (гумореска В. Цапа).

Ось хочби тільки ці, нашвидкуруч зауважені, огрихи, промовляють за потребою одного правопису для однієї мови.

Віктор Поліщук, Торонто

Високошановний Пане Поліщук!

Я цілком згоден з Вами, що для однієї мови потрібний один правопис. Але потрібні також умови, щоб вивчити той правопис, потрібні кваліфіковані мовні редактори і коректори, які мали б час належно робити своє діло, а не нашвидкуруч. Якщо б у нас все це було, то зайвою стала б і Ваша актуальна стаття, і цей лист до редакції.

Чому я пропускаю такі неправописні форми, як „ггієна“ і „дентистика“? Та, мабуть, з тієї причини, з якої Ви пропускаєте неправописну за Вашим правописом форму „Вельмишановний“, замість „високошановний“ чи „високоповажаний“: із давно засвоєної звички і через брак часу заглянути в словник.

Статтю „Останній шлях Кобзаря“ („Нові Дні“, березень 89) надруковано скороочено й ілюстрації до неї

взято з котрогось січневого номера київської „Літературної України“. На жаль, джерело „вилетіло“ через брак місяця.

Той факт, що у Вашій статті змінено в кількох місцях літеру „ѓ“ на „г“ (яка напевно буде введена в наш новий поправлений правопис, якщо він буде прийнятий без тиску „старшого брата“, ще не означає, що я змінив правопис Вашої статті. Якщо б тільки такі зміни практиковано в українській пресі „там“ і „тут“, то вона була б найетичнішою у всьому світі.

М. Дальний

ХОТІЛОСЯ Б...

...Дуже цінила я все Вашу дбайливу працю в редактуванні журналу, статті про справи на часі, але останньо так багато нових подій — контакти з Україною, прибуття до нас все нових гостей, представників мистецтва, науки і фільму, а про це замало появляється статей у журналі. Ось недавно прибули видатні діячі культури і науки — Іван Дзюба, Микола Жулинський, Раїса Іванченко, Ігор Римарук та інші.

Хотілося б прочитати про їхні виступи Ваші враження та коментарі... Мені подобається в журналі рубрика „Листи до редакції“ — це голоси читачів, що слухають, читають і передумують. Хотілося б почути і їхні думки на тему цих виступів гостей з України!

Марія Ганас, Гамільтон, Онт.

Під час цьогорічних березневих виступів гостей з України мене, на жаль, не було у Канаді, тому не можу поділитися з читачами своїми думками про них. Але радо надрукую навіть запізнені голоси співробітників і читачів, які редакція їх отримає.

М. Дальний

„СТУПЕНІ РОДИННОГО СПОРІДНЕННЯ“

...Просимо надсилати на нашу адресу журнал „Нові Дні“, починаючи з 1-го квітня ц.р. Крім цього, я дуже просив би вас вдруге надрукувати у вашому журналі статтю про „Ступені родинного споріднення“, а саме: батьки, брати й сестри, діди, двоюрідні брати й сестри, племінники і племінниці: свати, свояки, шуряки, дівері тощо. В цьому є конечна потреба. Бо, живучи на чужині, ми втрачаємо своє національне обличчя і всю свою родинну спорідненість зводимо до „кузина“ і „кузинки“.

А справді воно не так. Така стаття була надрукована у „Нових Днях“ за часів редактування Петра Волиняка, але я забув у якому номері і за який рік. Ще раз просив би Вас відшукати цю статтю і, для загального добра всієї еміграції, а особливо для нашої молоді, передрукувати її вдруге...

Ваш у Христі
о. Сергій Онішко з родиною, Австралія

Всесесній Отче!

Передрукуємо статтю як тільки її знайдемо, хоч знайти її без індексу — не така легка справа. Тому й працюємо над виготовленням Індексу „Нових Днів“ у якому будуть подані за встановленим порядком усі важливіші статті, надруковані за 40 років появи журналу.

Якщо хтось з читачів пригадує прізвище автора згаданої статті — просимо повідомити Редакцію.
— Ред.

ЖУРНАЛ З «ПРИСМАКОМ» МАГОЧОГО?

Шлю Вам передплату до кінця 1989 року й на цілий 1990 рік. Сумніваюсь про правильність подання речення онови передплати на обгортиці надісланого журналу, бо думав, покрив був на цілий 1989 р. Ну, моя вина в тім, що все готівкою шлю, і перевірити нічим...

Візьму першу можливість передплати для заокеанських країн, що зазначено на середині боці обкладинки журналу, ще й другим передплачу. Хотів бы одне підкреслити щодо Вашого журналу. Власне поміщування історичних статтей з Магочевим присмаком. Остання така під заголовком «Живе дерево мови української».

В цій статті побічно твердиться, що українська мова витворилася з головних добавок «старших братів». Ви, мабуть, краще від мене відете, що словесність нашого найбільшого брата до такої давності не сягає, і ніяк не вплинула на українську мову в 1654 році. І ще краще Вам знати, що багато свідчень української давнини не збереглись, і такі, як літопис минулих літ, що до наших часів тільки-но в північних переписах нам передалось, усякі тлумачення витримають.

Тому не потрібно нашим сірим сьогоденням прикривати славне минуле, бо поки говориться про націю, то люди, які її творять, проживуть на нашій гарній землі.

Усього найкращого

Сенчук Бернд, Німеччина

КРАЩЕ ПІЗНО ЯК НІКОЛИ...

З деяким здивуванням і приємністю прочитав з друзями раз, другий і третій в „Нових Днях“ ч. 464 „Слово під час посвячення пам'ятника слави УПА“. „...Зі зброєю в руках упали перші бойовики в Поліських болотах“ і т.д.

Честь і слава борцям за волю і пам'ять із роду в рід, у цьому числі і моєму близькому землякові, членові ОУН, якого, безсилого і раненого домордували сталінські однодушники під командою лейтенанта з орденом героя Советського Союзу, в жовтні 1943 р...

За що впали, відомо із „Слова“. Невідомо чому на багато з цих подій було наложено „табу“ і ким? А часом спостерігались і злобно-безглузді оскаржування, в роді „Архієрей мусить іздити обов'язково шестернею білих коней“, оскаржування й проти одного з перших упітів, що підняв зброю проти наїздників — отамана Бульби-Боровця...

Дорогі Друзі! Ми змушені сподіватись. Небагато упітів залишилось живими, а ще менше спроможних повторити доконане в тих роках. Та діло не в кількості, а в тому, чи ми приготовили зміну, яка не буде подібною до тих засліплених нетерпимістю, що на-

хвалялися: „Ех, як ми взяли їх лупити по тризубах...“
Бо ж, на жаль, було і таке.

Зі спостережень можна робити висновок: приготовили. Виголошене слово і пам'ятник на оселі „Київ“ — підтверджують це. Що ж до згаданого в „Слові“ „спільногого прощення“ ворогам, — та ще й без їхнього прохання — то справді не знаємо нікого хто має право, крім Бога, це робити...

О. Комар, Австралія

ПРАПОР У ...МОГИЛУ

... Я свідомий того, що немає живої людини, яка б не прогрішилася, хоч думкою, якщо не ділом. Але чи свідомі субівські провідники, що це неморально оприлюднювати чванливі листи від імені українського населення в Англії до Папи (чужинця), щоб забрав з нашого терену владику Августина (українця), бо мовляв, його народ не любить? На мою думку, це негідно, щоб бігти зі скаргою на свого до чужого.

Цікаво також, чи Ви знаєте, що під час похорону редактора Борковського, під час промов, патріоти кинули наш національний прапор у могилу, а в «Українській думці» ще й написали у звязку з цим: «Хай тобі буде краще на тому світі, коли тобі було не так на цьому...» Прочитав я таку мудрість і написв листа, що не годиться кидати національний прапор у могилу не лише редакторові, але й президентові, бо національний прапор належить народові, а не одній особі. Тепер у відповідь одержав листа від п. ред. Іллі Дмитрова, що в давнину всяким полководцям кидали в могилу їхні клейноди, то чому ж не кинути й національний прапор?.. А хто має право таке робити? Я бачив похорони багатьох визначних мужів, навіть короля Англії Юрія VI домовина була покрита державним прапором, це правда, але саме хоронення відбулось тоді, коли прапор зняли...

Ю. Марчак

КОРОТКО ПРО „НОВІ ДНІ“

... В „Нових Днях“ за січень 1989 р. в привітанні Світовому конгресові українців є довго очікувані слова признання для українців поза межами України. Ось оті всі слова подяки ... відносяться стовідсотково й до всіх Вас працівників „Нових Днів“... Ви заслуговуєте і нашої (читачів) подяки й гордості за Вас і Вашу віддану довголітню працю.

Д. Дейнеко, Австралія

**

Шановний Пане Редакторе!

Посилаю на передплату і на пресовий фонд \$40.00.

Журнал подобається, із характером. Спасибі всім Вам за Вашу невисипущу працю!

Олександра Бражникова

... Ваш журнал дуже подобається мені. Найбільше цікавить мене інтерв'ю з людьми з України (напр., з Дм. Павличком) і взагалі вісті з України та повідомлення про зустрічі з гостями з України.

К. В-ченко, Мічіган

„Нові Дні“, червень 1989

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Дублико, І., Торонто \$30.00
 Іщенко, М. І., Садбури \$28.00
 Слонівський, С., Ньюмаркет \$13.00
 Семенюк Зіна, Торонто \$13.00
 Запішний, Д., Порт Робінсон \$10.00
 Гречка Зоя, Вестон \$ 8.00
 Марко, В., Торонто \$ 8.00
 Костюк, М., Торонто \$ 6.00

С.Ш.А.:

А. Кот, Варрен \$34.00
 Павлишин, Д., Д-р. Севен Гіллс \$30.00
 Бражник Олександра, Нью-Йорк \$20.00
 Фіріцак, О., Чікаго \$15.00
 Завицький, Р., Філадельфія \$11.00
 Андрушка Мирна, Маямі \$10.00
 Чайковська Людмила, Філадельфія \$10.00
 Ярославська Марія, Д-р. Нью-Йорк \$10.00
 Яремкевич, Ю., Гудвуд \$10.00
 Ференцевич, Р., Арлінгтон \$ 5.00
 Тимочко Галина, Пенфілд \$ 5.00

ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ:

Вовк Юрій Хведорович, Регенсбург \$459.00
 (Німеччина)
 Клімницький, В., Гасфорд, Англія \$ 5.00
**Щиро дякуємо всім за пожертві. Без Ваших по-
 жертв на пресовий фонд ми не могли б у ни-
 нішніх тяжких обставинах продовжувати ви-
 давання „Нових Днів“.**
Редакція і Адміністрація.

ОСОБИСТЕ

ДЯКУЮ!

Щиро дякую всім знайомим і приятелям, які привітали мене несподівано з моїм тихим 65-літтям. Зокрема ж дякую колегам по-перу Ростиславові Василенкові і Анатолеві Юринякові, що написали про цю „історичну подію“ в „Українських вістях“, а редакторові Михайліві Смикові за те, що помістив про це в газеті аж двічі. Щире спасибі, друзі!

Ваш редактор „не з тої області“ М. Дальний.

ДЖОН ГАЛБРАЙТ ПРО УПАДОК ЛІБЕРАЛІЗМУ

Славний американський економіст і дорадник колишнього американського президента Кеннеді, Джон Кеннет Галбрейт, пише, що успіхи лібералів (незалежно з якої партії) при владі в США, Канаді і Великобританії спричинились до їх упадку. „Світ потребує нової економічної катастрофи, щоб повернути їм і їхній політиці владу.“

У ВИДАВНИЦТВІ „НОВІ ДНІ“ МОЖНА КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ

Анатоль Юріняк, КРИТИЧНИМ ПЕРОМ ч. II (ціна з пересилкою)	\$10.00
Дм. Чуб, Живий Шевченко. Вид. 3	10.00
Іван Бережний, УКРАЇНСЬКА МОВА (початкова граматика ч. 1)	3.50
Дмитро Кисилиця, ГРАМАТИКА ч. 2 (синтакса)	5.00
Т. Шевченко, ВИБРАНІ ВІРШІ	2.00
Володимир Винниченко, МІЖ ДВОХ СИЛ (драма на 4 дії)	2.00
Dmytro Chub, WEST OF MOSCOW (англ. мовою)	6.50
Дм. Чуб, В ЛІСАХ ПІД ВЯЗЬМОЮ	6.50
Гелій Снегіров, НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРІЛУ (з пересилкою)	20.00
Петро Волиняк, ПОГОВОРИМО ВІДВЕРТО (з пересилкою)	12.75
Докія Гуменна, ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ (з пересилкою)	5.00
Петро Волиняк, ЛАНИ (чит)	3.00
ДНІПРО (чит)	3.00
Григорій Сірик, ФАКТИ І ПОДІЇ ПІД СОНЦЕМ ОБЕЗДОЛЕНИХ (т.2,3,4,5,6,9)	10.00
Ол. Хахуля АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ У ПАЗУРЯХ ЧЕКІСТІВ	12.00
Іван Боднарчук, ДО РІДНИХ ПРИЧАЛІВ, репротажі	5.00
Іван Боднарчук, РОЗКВІТЛІ СУЗІР'Я, в твердій обкл. в м'якій обкл.	8.00 6.50
Іван Боднарчук, ЗАОБРІЙНІ ПЕРЕГУКИ	3.50
Іван Боднарчук, У ДОРОЗІ ЖИТТЯ (для дітей і молоді)	4.25
Іван Боднарчук, ЗАМРЯЧЕНІ РАНКИ, оповідання, новелі	3.50
I. Bodnarczuk THE GEREATIONS WILL GET TOGETHER	6.50
Богуславець Леся, ВІД НАХОДКИ ДО ЧЕРНІВЦІВ	12.00
Альманах „НОВИЙ ОБРІЙ“ ч. 8.	16.50

ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОІМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЯК ПОДАРУНОК ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!

НОВА КНИЖКА!

, Чортівська Скеля“

роман

Юрія Косача

Дол. 18.00 у м'якій, 23.00 у твердій обкладинці
 Замовлення слати: M. Kots, Rt. I Box 77
 West Kill, N.Y., 12492 U.S.A.

000095
EXPIRES: 89 12

5 D 30
CO

Mrs. E Litwinow
48 Yorkview Dr
Etobicoke
ON M8Z 2E9

xx35 (G)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
If not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

Ukraine

ЧАРТЕРОВАНІ ВИЛІТИ ПРЯМО З ТОРОНТО ДО КИЇВА!

У згоді з проявленням цієї події Інтурс Корпорація подає різні, дбайливо приготовані, цікаві, екскурсії! Прекрасна нагода відвідати своїх рідних та друзів!

ТУРА 'А' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	1 День
Чернівці	9 Днів
Київ	3 Дні

ТУРА 'В' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	1 День
Львів	9 Днів
Київ	3 Дні

ТУРА 'Б' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	1 День
Тернопіль	9 Днів
Київ	3 Дні

ТУРА 'Г' 15 ДЕННА ПОЇЗДКА

Київ	5 Днів
Запоріжжя	3 Дні
Одеса	3 Дні
Львів	4 Дні

ДАТИ ВИЛІТУ І ЗВОРОТНІ КОШТИ ПРЯМО З ТОРОНТО ДО КИЇВА

ДАТА ВИЛІТУ З ТОРОНТО	ПРИЛІТ ДО ТОРОНТО	ВСЕВКЛЮЧАЮЧІ КОШТИ			
		ПОЇЗДКА 'А'	ПОЇЗДКА 'Б'	ПОЇЗДКА 'В'	ПОЇЗДКА 'Г'
28 травня	11 червня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
11 червня	25 червня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
25 червня	9 липня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
9 липня	23 липня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
23 липня	6 серпня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
6 серпня	20 серпня	\$2560.	\$2520.	\$2560.	\$2660.
20 серпня	3 вересня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
3 вересня	17 вересня	\$2450.	\$2395.	\$2450.	\$2550.
17 вересня	1 жовтня	\$2395.	\$2345.	\$2395.	\$2495.

КОШТ ВИЩЕ ПОДАНИХ ТУР ВКЛЮЧАЄ:

- Всю Транспортацію літаком (з Торонто і назад до Торонто)
- Їжу (Сніданок і Обід)
- Всі екскурсії по Україні
- Один візит в театр
- До сто (100) павнів перевозу багажу, на одну особу
- нічліг в готелю

За зворотну ціну кошту літаком від нашого міста до Торонто та резервацію задзвоніть до своєго агента подорожі. За іншими деталями та брошуркою про вище згадані тури дзвоніть безкоштовно 1-800-268-1785.

1013 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6H 1M1

АЭРОФЛОТ
Soviet airlines

Intours
Corporation

TELEPHONE(416) 537-2168
TELEX 06-218557
WATTS LINE CANADA 800-268-1785
Fax 416-537-1627